

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Rana kommune

Arkivsak: 24/572
Møtedato/tid: 13.11.2024 kl. 08:30
Møtested: Møterom Havmannen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Kent Røstad på telefon 481 06 048, eller e-post: kent.rostad@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 06.11.2024

Martin Bråteng (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Kent Røstad
rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Deloitte AS.

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
42/24	Kommunedirektørens orientering til kontrollutvalget - kommunens logopedtjeneste
43/24	Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighetserklæring
44/24	Revisjonsstrategi 2024
45/24	Forenklet etterlevelseskontroll 2024 - risiko- og vesentlighetsvurdering
46/24	Oppfølging av selskapskontroll av Helgeland Avfallsforedling IKS
47/24	Orientering fra kommunedirektør om oppfølging av forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter
48/24	Henvendelse om manglende behandling av innbyggerforslag
49/24	Års- og møteplan 2025
50/24	Oppfølging av kontrollutvalgets saker
51/24	Innspill til kontrollarbeidet
52/24	Referatsaker/folkevalgtopplæring
53/24	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Kommunedirektørens orientering til kontrollutvalget - kommunens logopedtjeneste

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

42/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/402 - 6

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding om kommunens kapasitet og ventetid innenfor logopedtjenester innen 1. september 2025.

Vedlegg

Presentasjon 2022 - Kapasitet og ventetid for logopedtjenesten - 06.10.2022

Presentasjon 2021 - Kontrollutvalget 03.12.2021

Saksframlegg sak 54-22

Kommunedirektørens skriftlige orientering til kontrollutvalget om logopedtjeneste

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte 22. oktober 2021 fattet kontrollutvalget følgende vedtak:

"Med henvisning til artikkel den 21.10.2021 i avisen "rana.no", bes rådmannen gi en muntlig orientering i møtet den 03.12.2021 vedr. kommunens kapasitet og ventetid innenfor logopedtjenester, og om kommunes tilbud er i samsvar med eventuell rett på slik hjelp etter lovgivningen, herunder blant annet opplæringslova og barnehageloven."

Kontrollutvalget har mottatt orienteringer i møter den 3. desember 2021 og 6. oktober 2022.

Detaljert saksgang er beskrevet i saksframlegg fra kontrollutvalgets møte 6.oktober 2022.

I kontrollutvalgets møte 6. oktober 2022 ble det fattet følgende vedtak i sak 54/22:

"Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering og ber om en oppdatert orientering høsten 2023."

Kommunedirektøren ble bedt om gi en skriftlig tilbakemelding om kommunens kapasitet og ventetid innenfor logopedtjenester, og en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 9. september 2024.

Stabsleder for oppvekst- og kulturavdelingen skulle gi en orientering til kontrollutvalget den 9. september 2024, men måtte melde forfall. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

"Saken utsettes til kontrollutvalgets møte 18. oktober 2024."

Kontrollutvalgets møte 18. oktober 2024 ble avlyst. Saken vil derfor behandles i kontrollutvalgets møte 13. november 2024.

Stabsleder for oppvekst- og kulturavdelingen vil gi en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 13. november 2024.

Vurdering

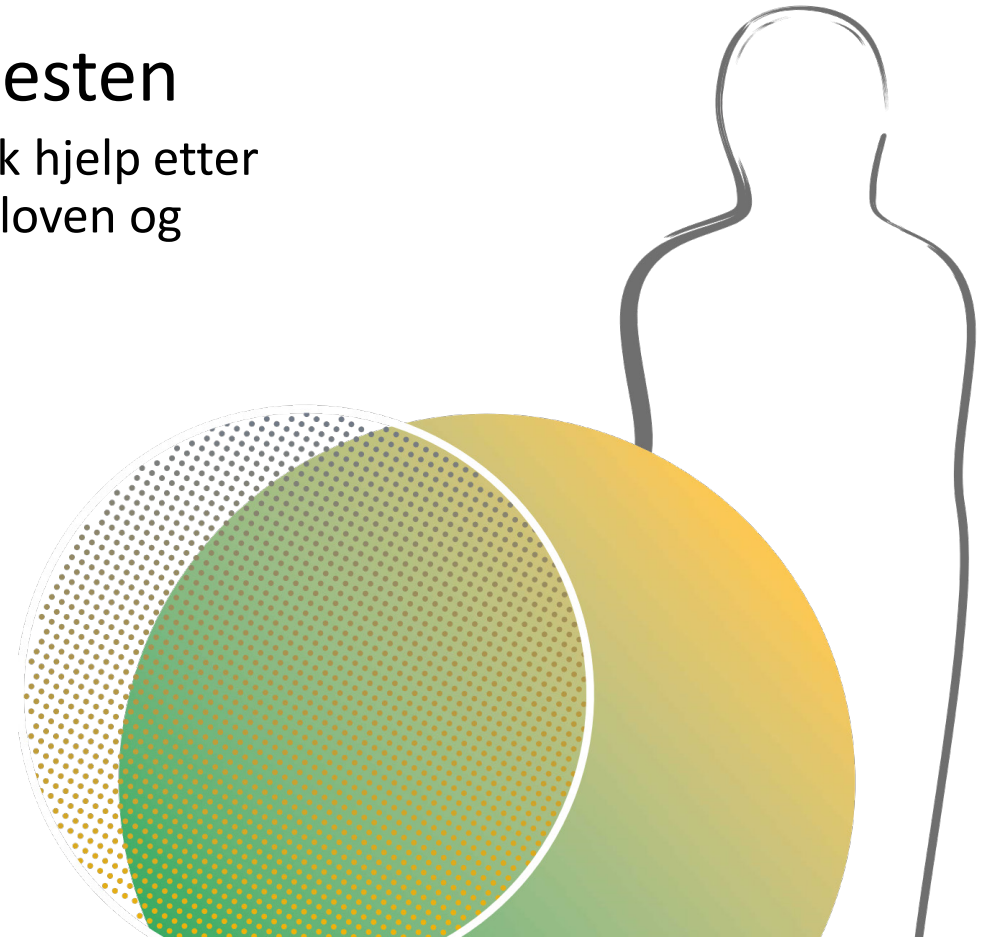
I kommunedirektørens skriftlige orientering vises det til at det i 2023 ble iverksatt nye rutiner hvor saksgang for spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning følges. Tidligere har praksis vært å ta i mot alle som har henvendt seg med et behov. Dette har bidratt til at ventelistene til logopedtjenesten har gått ned.

Logopedtjenesten har hatt to ansatte og har vært stabilt bemannet over tid. Denne ene ansatte har i løpet av 2024 sagt opp sin stilling. En nytilsatt logoped skal ut i fødselspermisjon uten at det vært søkere i vikariatet. Det vil derfor være halv bemanning i tjenesten fra september 2024 til juni 2025. I denne perioden vil det ikke bli tatt inn nye saker, og noen av de aktive sakene vil få redusert eller avsluttet sitt tilbud. Barn som har behov for logopedisk oppfølging har gjerne dette over en lengre periode, og oppfølgingen trappes som regel ned før den kan avsluttes. Det kan ta en del tid mellom hver gang et nytt barn tas inn til oppfølging. Det er ikke heldig at det vil være halv bemanning i logopedtjenesten i et langt tidsrom, selv om ventelistene har gått ned.

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget ber om en oppdatert orientering høsten 2025.

Kontrollutvalget

- ✓ Kapasitet og ventetid for logopedtjenesten
 - ✓ Om kommunens tilbud er i samsvar med rett på slik hjelp etter lovgivningen, herunder blant annet opplæringsloven og barnehageloven.

Logoped – hvem har ansvar for hva?

Kommunen

- Ansvar når hjelpen er hjemlet i vedtak om spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp
- Plikter å gi spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp til barn som fyller vilkårene for dette

- Barnehageloven § 30, Opplæringsloven § 5-1

NAV - HELFO

- Ansvar når behovet skyldes «*sykdom, skade eller lyte*» og søkeren ikke har logopedhjelp som en del av spesialundervisning
- Overtar ikke kommunens ansvar om kommunen ikke har logoped tilsatt.

- Folketrygdloven §§ 5-10, 5-1

Er tilbudet i samsvar med rettigheter etter lovgivningen ?

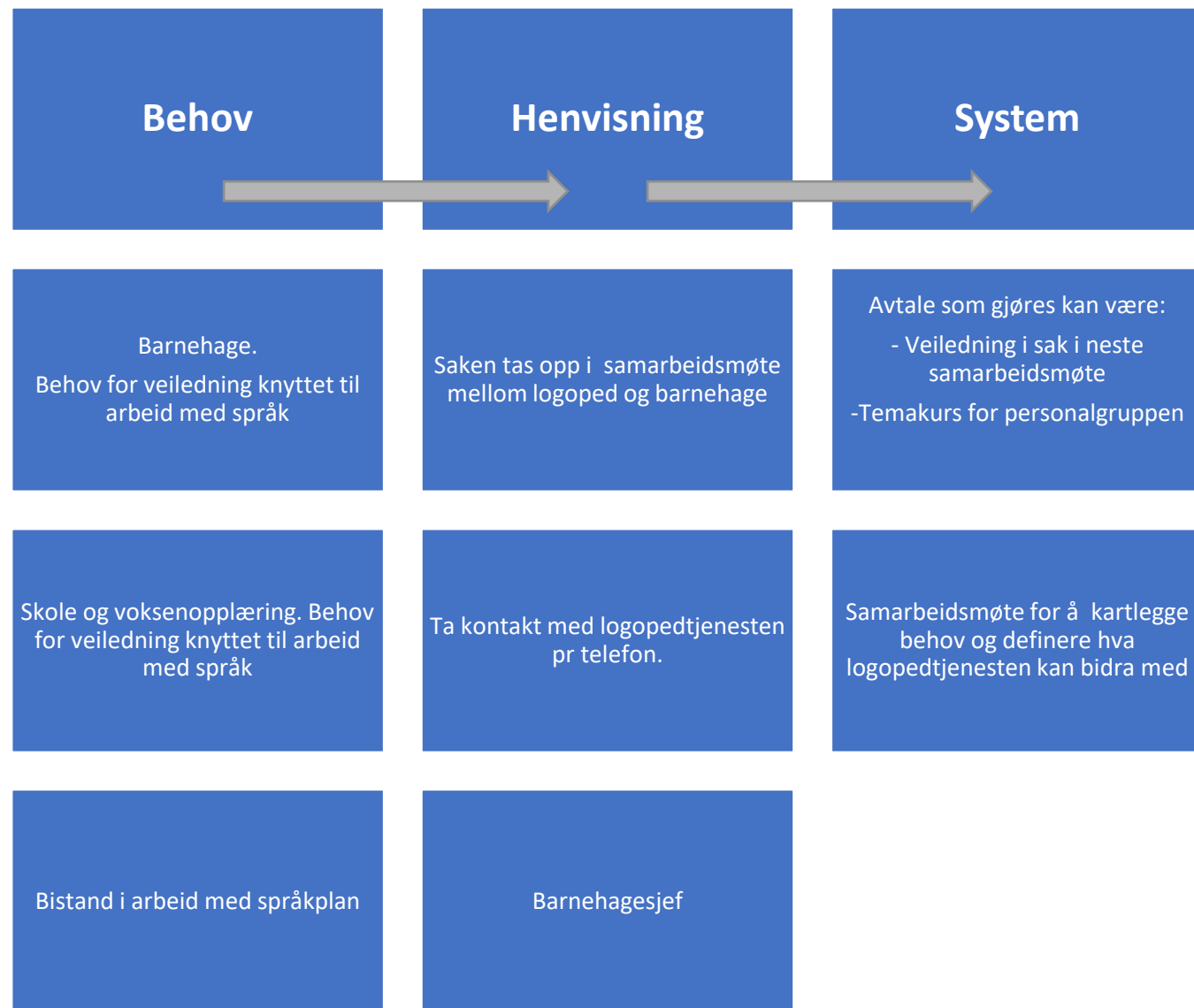
- I de tilfellene hjelpa gis i barnehagetida/skoletida er dette spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning
- Det skal foreligge et vedtak
- Sakkyndig vurdering skal foreligge i forkant av dette
- (Unntak: hvis hjelpen faller inn under regelverket til HELFO:
«som ledd i behandling av sykdom, skade eller lyte» Behandlinga må være av vestenleg verknad for pasienten sin sykdom og funksjonsevne.)
- Lavterskeltilbud er mulig som supplement.

I N D I V I D

Behov	Henvisning	System	Hjemler og forskrifter	Vedtak
Helsemessige/medisinske årsaker: Sykdom , skade, Lyte	Lege henviser	NAV HELFO dekker utgifter til privat logoped (om vedkommende har avtale med HELFO)	-Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 nr 4 og 5 Folketrygdloven § 5-10	
Spesialpedagogisk - hjelp	Helsestasjon/Barnehage og foresatte henviser til PPT	PPT utreder behovet og kommer med tilrådning i sakkyndig vurdering	Barnehaeloven § 31, 35	Vedtak om spesialpedagogisk hjelp hvor logopedi inngår.
Spesialundervisning	Skole og foresatte henviser til PPT	PPT utreder behovet og kommer med tilrådning i sakkyndig vurdering.	Opplæringslova 5-1	Vedtak om spesialundervisning hvor logopedi inngår
Voksne	RAVO og den voksne henviser til PPT	PPT utreder behovet for logopedhjelp og kommer med tilrådning i sakkyndig vurdering	Opplæringsloven § 4A-2	Vedtak om spesialundervisning hvor logopedi inngår
Råd og veiledning	Foresatte henviser direkte til Logopedtjenesten	Konsultasjonssamtale Råd og veiledning Lavterskeltilbud	Lavterskeltilbud er ikke en rettighet	Ingen vedtak Logopedhjelp er ikke en rett etter barnehaeloven.

S Y S T E M A R B E I D

Samarbeidstid i barnehagene

Innhold

- Oppfølging av barn som har enkeltvedtak:
 - Logopedisk behandling
 - Samarbeid og veiledning av personale som jobber med barnet
 - Samarbeid og veiledning knyttet til planer/IOP for barnet
- Tidlig inn - arbeid:
 - Observasjon av barn der hvor barnehagen ønsker tips til arbeid med språket
 - Observasjon av barn hvor barnehagen ønsker å diskutere bekymring og mulig henvisning.
 - Være inkludert i førhenvisningsfasen der hvor barnehagen tenker at barn skal henvises til PPT grunnet språk. Sammen med barnehagen vurdere behov for henvisning (Hvilke vedlegg trengs mv.)
- Generell veiledning knyttet til språk og språkmiljø i barnegruppen.
- *Dagen avsluttes med å planlegge neste møtepunkt. (Logoped+leder/ev. ansvarlig pedagog)*
- Arbeidsverktøy: rutine for spesialpedagogisk hjelp.

Status

- Sakkyndig vurdering er utarbeidet (PPT) og enkeltvedtak er fattet for barn som mottar logopedhjelp i skole/barnehage.
- Ventelista som forelår er sortert. (hva er sp og hva er lavterskel)
- Kapasitet og ventetid
 - Barn som får tilbud: 75 stk
 - Tilbud etter enkeltvedtak = har rett på hjelp (får hjelp i skole og barnehagetiden) 50
 - Lavterskeltilbud – hjelp, råd og veiledning sammen med foresatte 25
 - Barn på venteliste: 23
 - Tilbud etter enkeltvedtak = har rett på hjelp (får hjelp i skole og barnehagetiden) 9
 - Lavterskeltilbud – hjelp, råd og veiledning sammen med foresatte 14

Ventetid

Tilbud etter enkeltvedtak - har rett på hjelp (får hjelp i skole og barnehagetiden): 9 stk

Ventet siden	Antall
April 21	1
Juni 21	2
September 21	1
November 21	3
Mars 22	1
Juni 22	1

Lavterskeltilbud – hjelp, råd og veiledning sammen med foresatte: 14 stk.

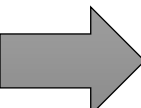
Ventet siden	Antall
Oktober 21	4
November 21	1
Desember 21	1
Februar 22	1
Mars 22	1
April 22	1
Mai 22	1
Juni 22	2
Juli 22	1
August 22	1

Desember
2021

- Definert status i.f.t tjenesteyting og gjeldende lovverk. Situasjonsbeskrivelse utarbeidet.

Våren 2022

- Klientliste over barn som har tilbud sortert. Hvem har rettigheter ihht lovverk.
- Henvisning og sakkyndig vurdering skrevet (PPT) og vedtak fattet der hvor rettighet foreligger
- Ny rutinebeskrivelse for saksgang/henvisning utarbeidet og formidlet til skoler og barnehager

Høst 2022

- Etablert lavterskeltilbud for barn uten vedtak om spesialpedagogiske rettigheter
- Venteliste sortert i hhv – barn med rettigheter og barn hvor lavterskeltilbud kan gis.
- Tydeliggjøring av regelverk i organisasjonen. Hvilke klientsaker kvalifiser for privat logoped ihht folketrygdloven
- Tydeliggjøre saksgang ovenfor bruker. Oppdatering av nettsidene.

Januar 2023

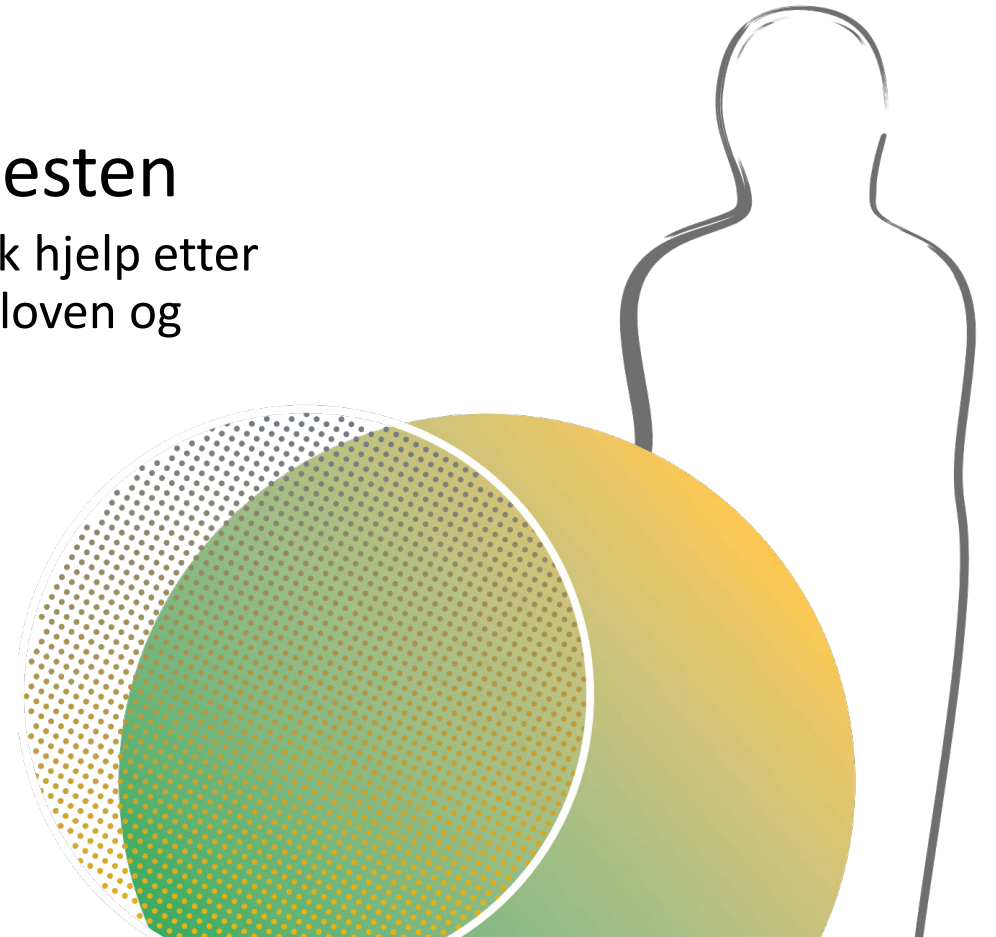
- Ny praksis for mer effektiv ressursutnyttelse. Skoler og barnehager får tildelt faste dager. Arbeid i soner, mindre tid tapt til kjøring/logistikk.
- Samarbeidsavtaler om systemarbeid etableres med barnehager. Veilede mer ift tidlig inn.

Ressursdreining fra skole og over til barnehage (tidlig inn)

Kontrollutvalget

03.12.2021

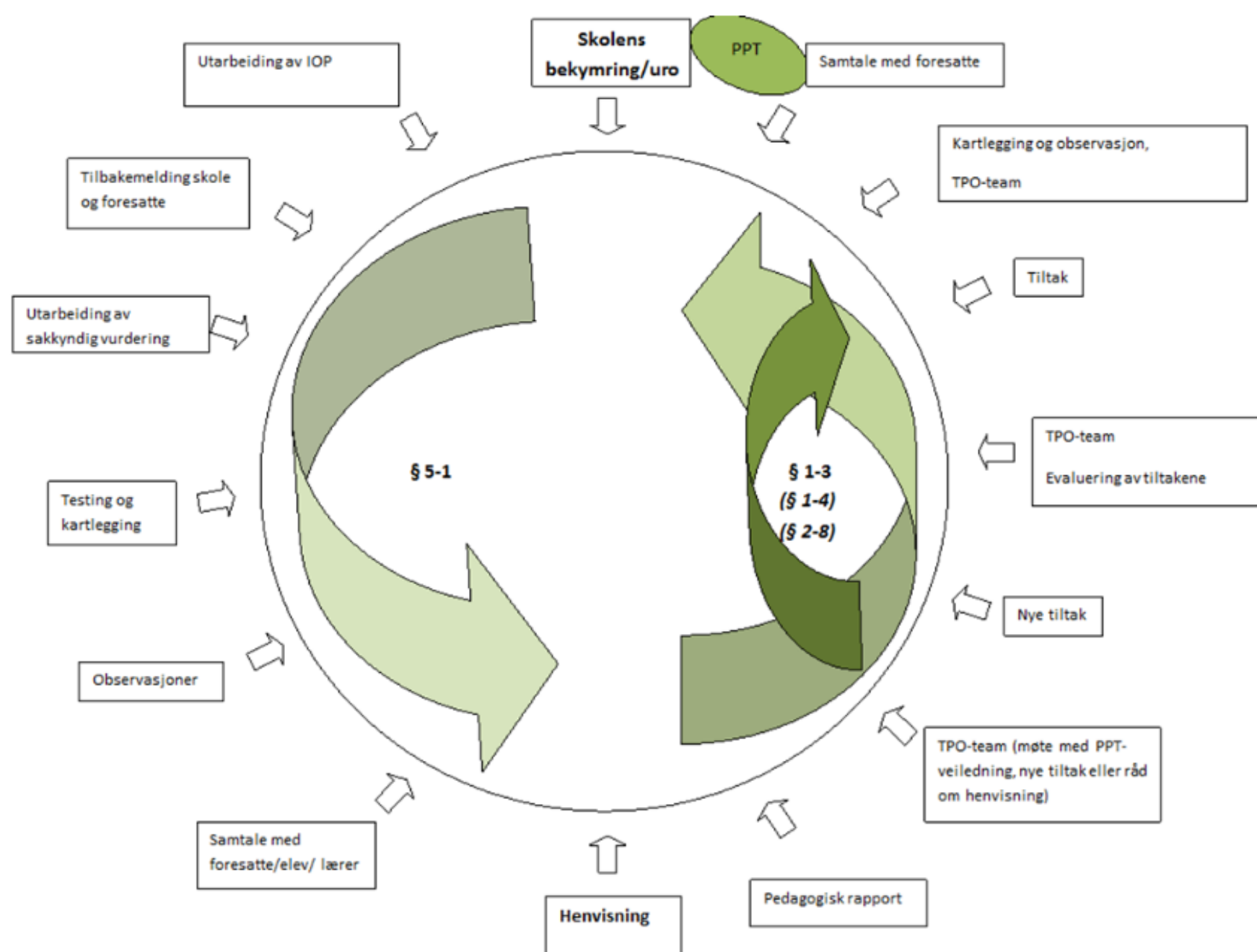
- ✓ Oppdatert status PPT
- ✓ Kapasitet og ventetid for logopedtjenesten
 - ✓ Om kommunens tilbud er i samsvar med rett på slik hjelp etter lovgivningen, herunder blant annet opplæringsloven og barnehageloven.

Oppdatert status PPT

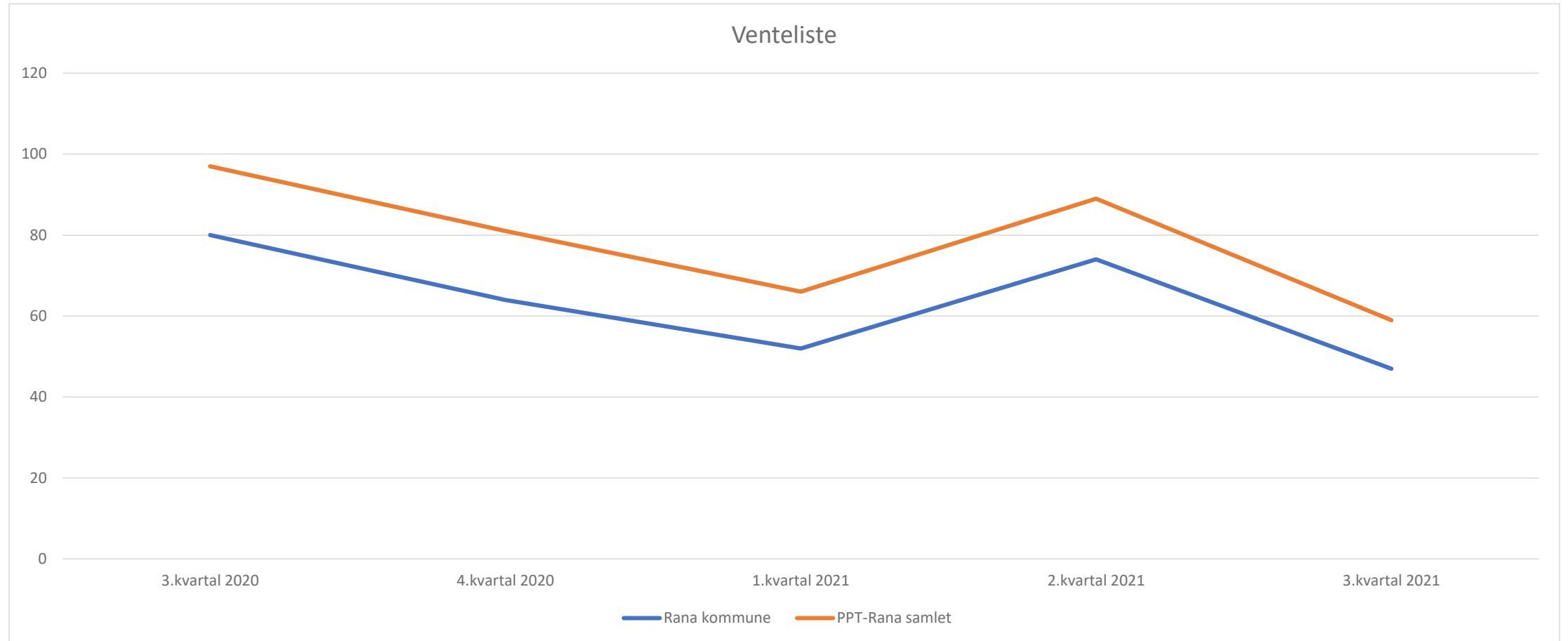
- Det jobbes fortsatt med implementering av håndboka i skolene. Som en følge av dette ser vi at andelen av elever med vedtak om spesialundervisning går ned.

Modell: Tiltakshjulet for saksgangen spesialundervisning (Frøyen)

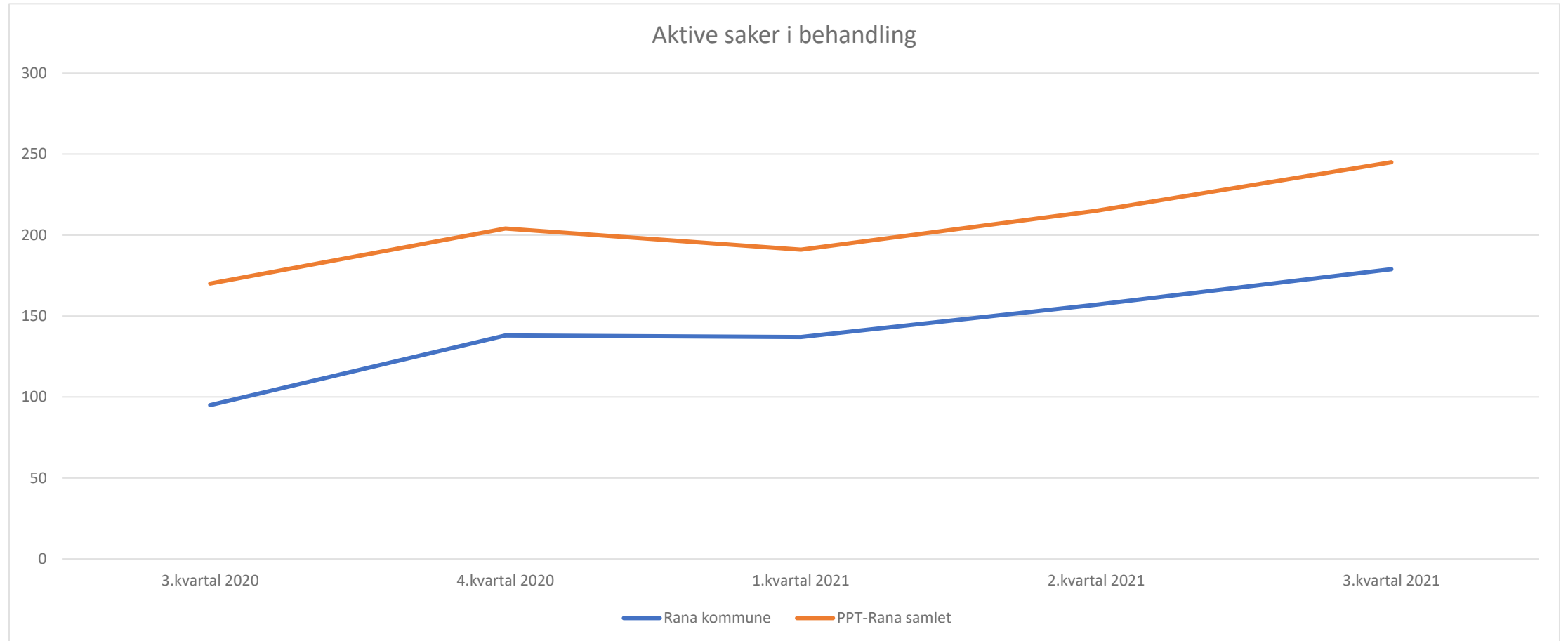
Oppdatert status PPT

Ventelisten i Rana kommune - ventetid

Venteliste												
Rana	2.kvartal						3.kvartal					
	kommunal skole	Privat skole	Kommunal barnehage	Privat barnehage	voksne	sum	kommunal skole	Privat skole	Kommunal barnehage	Privat barnehage	voksne	sum
>3mnd	31	0	7	6	2	46	1	0	0	1	0	2
>6mnd	10	0	2	2	0	14	15	0	4	5	1	25
>1 år	9	0	1	4	0	14	18	0	0	3	1	22
<1 år	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
sum	50	0	10	12	2	74	34	0	4	9	2	49

Oppdatert status PPT

Oppdatert status PPT – Rana kommune

Pr 30.11.21:

- ✓ 226 aktive saker i PPT som tilhører Rana kommune
- ✓ 53 saker på venteliste

I november måned ble 12 nye saker tatt inn, mens 9 ble avsluttet.

Av de 53 sakene på ventelista har:

- ✓ 14 ventet under 3 mnd
- ✓ 15 ventet mellom 3-6 mnd
- ✓ 24 ventet mellom 6-12 mnd
- ✓ Ingen har ventet over 1 år.

Logopedtjenesten

- Kapasitet og ventetid
 - Barn som får et tilbud: 52 stk
 - Barn på venteliste: 38 stk

Logoped – hvem har ansvar for hva?

Kommunen

- Ansvar når hjelpen er hjemlet i vedtak om spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp
- Plikter å gi spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp til barn som fyller vilkårene for dette

- Barnehageloven § 30, Opplæringsloven § 5-1

NAV - HELFO

- Ansvar når behovet skyldes «*sykdom, skade eller lyte*» og søkeren ikke har logopedhjelp som en del av spesialundervisning
- Overtar ikke kommunens ansvar om kommunen ikke har logoped tilsatt.

- Folketrygdloven §§ 5-10, 5-1

Er tilbudet i samsvar med rettigheter etter lovgivningen ?

- I de tilfellene hjelpa gis i barnehagetida/skoletida er dette spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning
- Det skal foreligge et vedtak
- Sakkyndig vurdering skal foreligge i forkant av dette
- (Unntak: hvis hjelpen faller inn under regelverket til HELFO:
«som ledd i behandling av sykdom, skade eller lyte» Behandlinga må være av vestenleg verknad for pasienten sin sykdom og funksjonsevne.)
- Lavterskeltilbud er mulig som supplement.

Status

- Kapasitet og ventetid
 - Barn som får tilbud: 52 stk
 - Av disse er det 24 barn som *ikke* har sakkyndig vurdering som tilrårder spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning.
 - 28 har en sakkyndig vurdering.
 - Barn på venteliste: 38 stk
 - Av disse er det 28 barn som *ikke* har sakkyndig vurdering som tilrårder spesialpedagogisk hjelp/ spesialundervisning
 - 10 har en sakkyndig vurdering.

Grep som tas:

- Sortere både klientliste og venteliste for å sikre at barn med definerte rettigheter får prioritet først.
- Saker avsluttes.
- Barn uten rettigheter mottar eventuell bistand og veiledning utenom skoletid/barnehagetid i logopedtjenestens lokaler. (Forebyggende lavterskeltilbud)
- Administrativ rutine utarbeides
 - Skal tydeliggjøre saksgang ovenfor bruker
 - Skal tydeliggjøre saksgang ovenfor skoler og barnehager

SAKSFREMLEGG

KU-RANA
Møte 06.10.2022

Sak 054/22 Orientering fra rådmann vedr. kommunens logopedtjenester

Dokumenter:

- Powerpointpresentasjonen «Kontrollutvalget 03.12.2021».

Saksorientering:

Under sak Eventuelt i møte 22.10.2021 fattet KU følgende vedtak:

Med henvisning til i artikkel den 21.10.2021 i avisen «rana.no», bes rådmannen gi en muntlig orientering i møtet den 03.12.2021 vedr. kommunens kapasitet og ventetid innenfor logopedtjenester, og om kommunes tilbud er i samsvar med eventuell rett på slik hjelp etter lovgivningen, herunder blant annet opplæringslova og barnehageloven.

I KUs møte 03.12.2021 (KU-sak 060/22) gav rådmannen, representert ved Mona Bjørkmo (stabsleder oppvekst/kultur) og Liv Åse Lorentsen (leder PPT og logopedtjester), en muntlig orientering med støtte i en powerpoint-presentasjon (jfr. vedlagte). KU fattet da følgende vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering og ber om en oppdatert orientering oktober 2022.

Rådmannen er invitert til å gi en oppdatert orientering i møtet kl. 09.00, eventuelt kl. 09.45.

Innstilling til vedtak:

(saken legges frem uten innstilling til vedtak).

Logopedtjenesten for barn og unge- kapasitet og ventetid.

Generelt

Logopedtjenesten for barn og unge yter tjenester til barn/elever som har enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning i barnehage og skole. Tjenesten arbeider direkte med barn og gir veiledning til ansatte i barnehager og skoler som arbeider med barnet til daglig. Det gis også råd og veiledning til foresatte ved behov for dette. Logopedtjenesten har til sammen to stillinger og er samlokalisert og samorganisert med PPT – Rana.

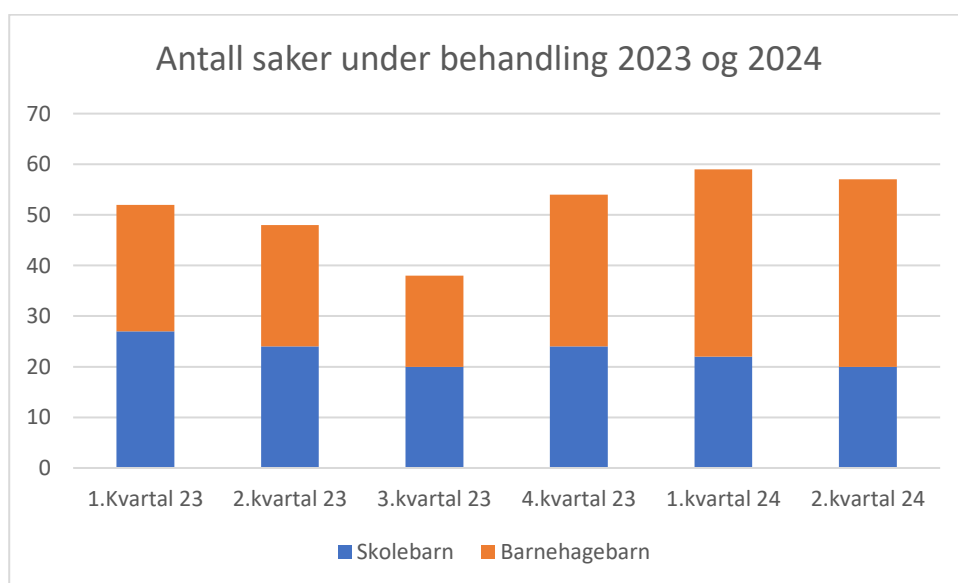
Det ble i 2023 iverksatt nye rutiner for inntak til logopedtjenesten hvor saksgang for spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning følges. Dette i motsetning til tidligere hvor praksis har vært å ta imot alle som har henvendt seg med et behov.

Barn som har spesialpedagogisk oppfølging fra logopedtjenesten har som regel vedtaksperiode som går over et helt barnehage/skoleår, og som også i en del tilfeller forlenges.

I 2023 har tjenesten avsluttet 36 saker, mottatt 15 nye henvisinger mens ytterligere 18 barn ble tilmeldt PP – tjenesten for utredning av mulig behov. Skolebarn som har stått på vent har i stor grad vært barn som ble henvist til tjenesten da de gjekk i barnehage. I tråd med «tidlig inn» er det ønskelig at tjenesten benytter størstedelen av ressursene i barnehagene.

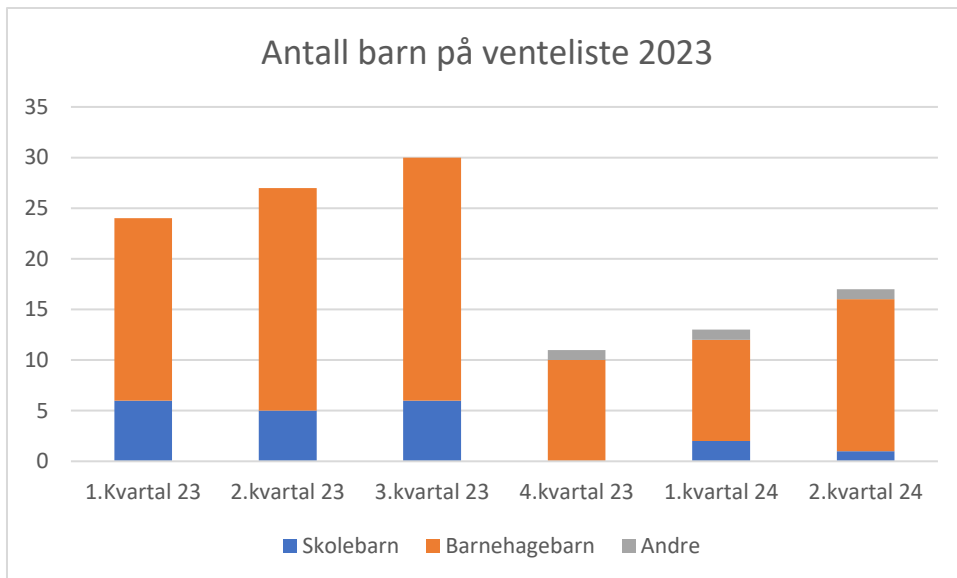
Kapasitet

Under behandling	1.Kvartal 2023	2.kvartal 2023	3.kvartal 2023	4.kvartal 2023	1.Kvartal 2024	2.Kvartal 2024
Skolebarn	27	24	20	24	22	20
Barnehagebarn	25	24	18	30	37	37

Venteliste- logopedtjenesten

brukere	1.Kvartal 2023	2.kvartal 2023	3.kvartal 2023	4.kvartal 2023	1.kvartal 2024	2.kvartal 2024
Skolebarn	6	5	6	0	2	1
Barnehagebarn	18	22	24	10	10	15
Andre	0	0	0	1	1	1

Ventetid

I 1.kvartal 2024 kom det 11 nye henvisninger, mens det i 2.kvartal kom 13.

Av de som er ferdig utredet har 5 barn har ventet over et år på logopedbehandling, alle disse er barnehagebarn. 3 barn har ventet mellom 6.mnd og et år, mens 4 barn har ventet mellom 3 og 6 måneder.

I juli måned 2024, etter avslutning av skole og barnehageåret, var det 12 barn på venteliste i logopedtjenesten og 22 på vent for kartlegging av behov for logopedhjelp hos PPT.

Situasjonen per første halvår 2024

De nye rutineene har så langt bidratt til at ventelistene i logopedtjenesten har gått ned. Det har blitt enklere for tjenesten å gjøre prioriteringer av sakene når det er rapport fra sakkyndig som skal ligge til grunn for behov og omfang. Samtidig er også en del av forklaringen på lavere venteliste at barn nå er på vent i PPT i stedet for å få komme direkte på venteliste hos logopedtjenesten.

Barn som har behov for logopedisk oppfølging, har gjerne dette over en lengre periode. Oppfølgingen trappes som regel ned før den til sist kan avsluttes. Det kan gå en del tid mellom hver gang et nytt barn tas inn til oppfølging.

Voksne med behov som faller inn under opplæringsloven

Det har siste tiden vært noen tilfeller hvor godt voksne som har fått operert inn cochleaimplantat (CI) har blitt henvist til tjenesten for barn og unge.

Etter CI operasjon er det behov for umiddelbar og intensiv lytte- og taletrening. Disse sakene tas ikke alltid inn av private logopeder og kommunens ansvar slår da inn. Disse sakene kan ikke vente, lyttetrening og behandling av CI må starte umiddelbart etter operasjon. I tilfeller hvor barn og unges tjeneste må ta disse sakene inn vil det medføre pause i annen oppfølging av barn og at saker fra ventelista ikke kan tas inn.

Rekruttering

Logopedtjenesten for barn og unge har to ansatte har vært stabilt bemannet over lang tid. I 2024 har imidlertid den ene sagt opp sin stiling og det viser seg utfordrende å rekruttere. Per tiden skal en nytilsatt logoped ut svangerskapspermisjon, men det er ingen søkere på vikariatet. Fra og med september 2024 vil det derfor være halvert bemanning i tjenesten, noe som trolig vil være situasjonen frem til juni 2025. I denne perioden vil det ikke bli tatt inn nye saker. I tillegg til dette vil noen av de aktive sakene få redusert eller avsluttet sitt tilbud. Det er gjort noen prioriteringer i hvilke saker som må følges opp gjennom restkapasiteten i tjenesten i perioden.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighetserklæring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

43/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-216 - Revisjon

Arkivsaknr 24/571 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar erklæringen om revisorens uavhengighet til orientering.

Vedlegg

Revisors uavhengighetserklæring for Rana kommune med foretak

Saksopplysninger

Kommunens revisor må vurdere sin egen uavhengighet. Hvert år, og ved behov, skal revisoren legge fram en skriftlig vurdering av sin uavhengighet for kontrollutvalget.

Revisoren kan ikke ha andre jobber eller styreverv i kommunen eller tilknyttede virksomheter. Revisoren kan heller ikke delta i aktiviteter som kan skape interessekonflikter, eller tilby rådgivningstjenester som kan svekke hans uavhengighet og objektivitet.

Kommunens revisor må ha godandel. Revisjonsselskapet bekrefter dette ved ansettelse og skifte av revisjonsoppdrag.

Kommunens oppdragsansvarlige revisor, Harald Halvorsen, er statsautorisert revisor.

Vurdering og konklusjon

Egenerklæringen viser at den oppdragsansvarlige revisoren fyller kravene i forskriften. Vi anbefaler at kontrollutvalget tar erklæringen til orientering.

Til Kontrollutvalget i Rana kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Rana kommune med foretak

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen og kommunale foretak, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Deloitte AS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen eller foretakene.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Deloitte AS utfører revisjon og er organisert som et aksjeselskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at Deloitte AS utfører revisjon og er organisert som et aksjeselskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller foretakene, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Rana kommune med foretak som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrollopgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Rana kommune med foretak som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrollopgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Rana kommune med foretak.

Trondheim, 23. august 2024
Deloitte AS

Harald Halvorsen
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur". De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Halvorsen, Harald

Statsautorisert revisor

På vegne av: Deloitte AS

Serienummer: no_bankid:9578-5993-4-2870557

IP: 163.116.xxx.xxx

2024-08-23 11:15:42 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - **<https://penneo.com/validator>**

Revisjonsstrategi 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

44/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-216 - Revisjon

Arkivsaknr 24/571 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse om revisjonsstrategi for 2024 til orientering.

Vedlegg

Revisjonsplan 2024

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. ([Kommuneloven § 23-2](#)), samt holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet ([forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3](#)).

Revisor skal hvert år utarbeide en strategi og plan for revisjonsoppdraget med utgangspunkt i risiko og vesentlighetsvurderinger.

Formålet med strategien er primært å avdekke risiko for feilrapportering og å definere hvilke revisjonshandlinger som må gjennomføres for å skrive en revisjonsberetning innen 15. april 2025.

Kontrollutvalgets sekretariat har bedt oppdragsansvarlig revisor om å orientere om planleggingen av revisjonsarbeidet for 2024 og den løpende revisjonen så langt i året.

Kontrollutvalget vil på denne måten både ha mulighet til å følge opp det arbeidet som gjøres, forsikre seg om at revisjonen fungerer på en betryggende måte og gi innspill til revisor i videre arbeid.

Vurdering

Kontrollutvalgets sekretariat viser til revisors orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Revisjonsplan 2024 Rana kommune

10. september 2024

Agenda

01 Status 2024

02 Oversikt over vår revisjon

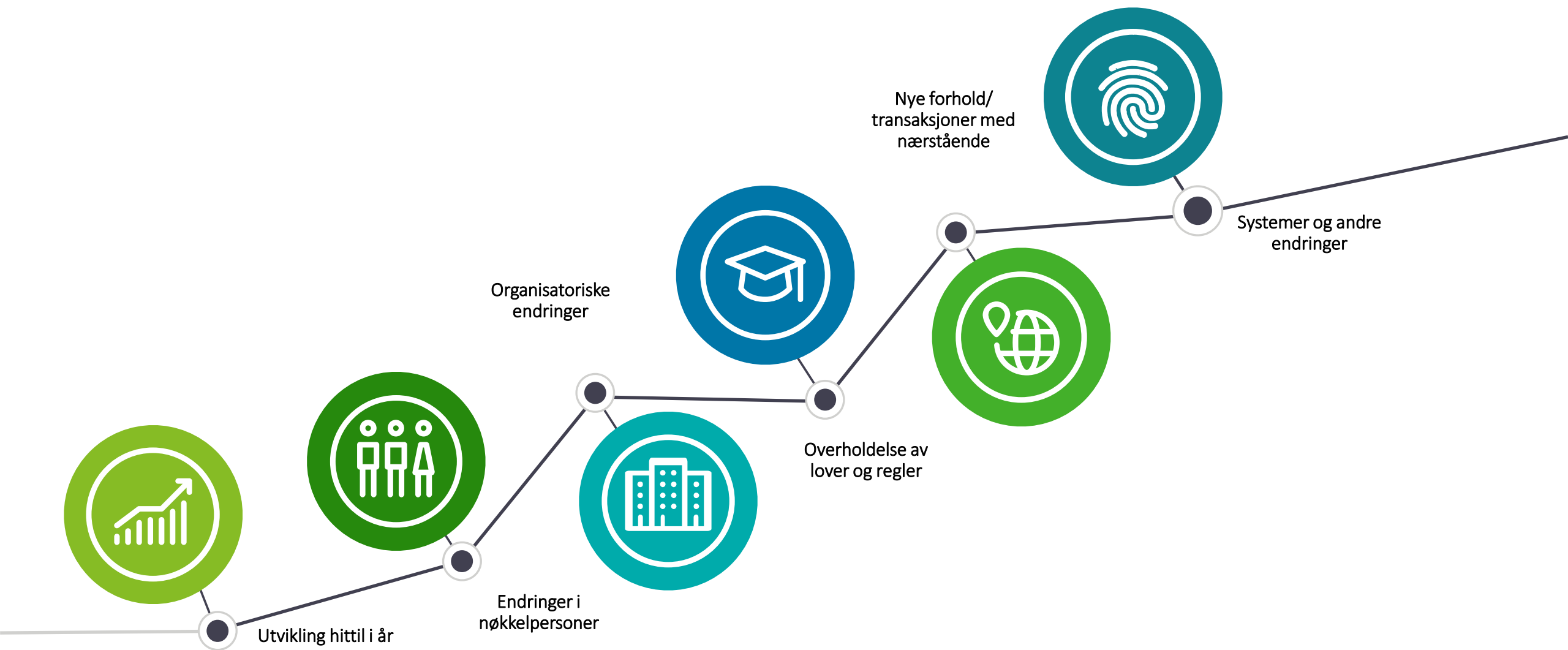
03 Risikovurdering

04 Mislighetsdiskusjon

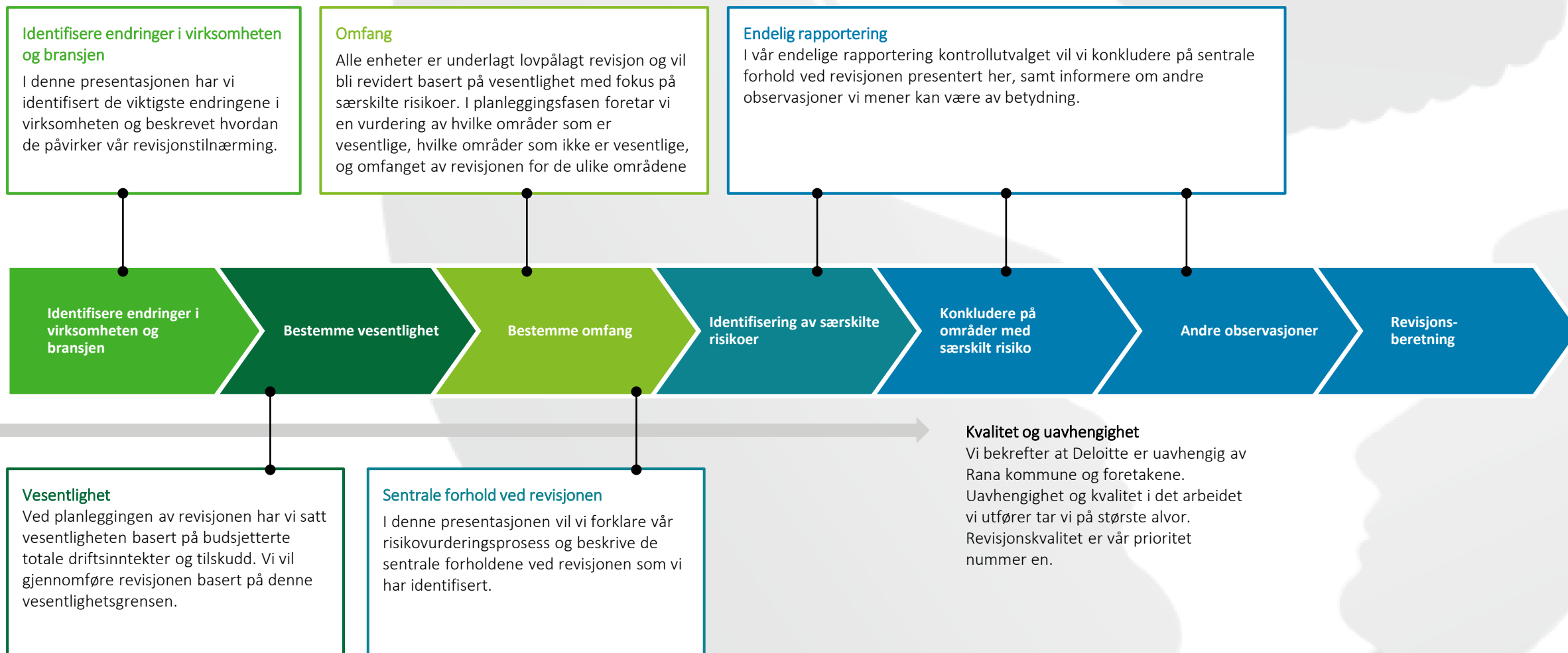
05 Tids- og kommunikasjonsplan

06 Revisjonsteam

Status 2024

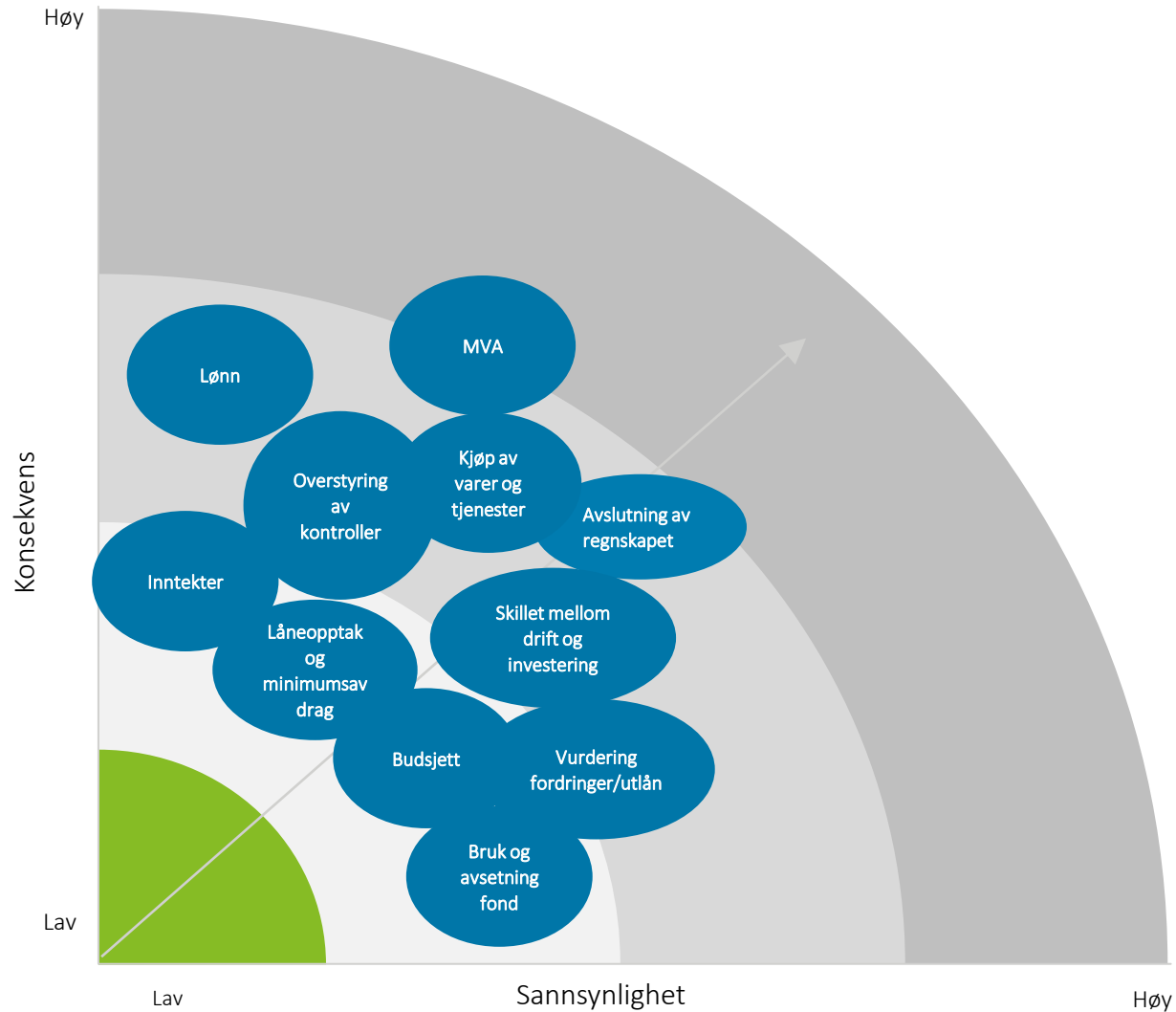

En oversikt over vår revisjon

Risikovurdering

Sannsynlighet for vesentlige feil i regnskapet

Vesentlige risikoforhold

- Basert på møter med ledelsen, samt erfaringer fra fjorårets revisjon har vi gjennomført en risikovurdering. Risikokartet oppsummerer forhold som vil være gjenstand for stor oppmerksomhet i vår revisjon. Vi vil kontinuerlig oppdatere vår risikovurdering og informere om vesentlige endringer som oppstår.
- Risikovurderingen skjer med utgangspunkt i sannsynlighet og konsekvens, og fremgår av figuren.
- Risikokartet oppsummerer de viktigste risikoforholdene som vi vil ha fokus på i vår revisjon
 - Stor grad av skjønn
 - Ikke rutinemessige transaksjoner/ vurderinger
 - Komplekse transaksjoner/regler
- Risiko relatert til engangshendelser vil vurderes løpende med hensyn til vesentlighet og revisjonstilnærming

Beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene og aktivitetene i forbindelse med disse, og hvilke systemkontroller som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning

Område	Formål	Målsetting	Status
Lover, regler, interne styringsmål og rammer for finansiell rapportering	Foretakets internkontroll er egnet til å sikre korrekt rapportering og bidra til at virksomheten når sine mål Etablert internkontroll er egnet til å avdekke og forebygge misligheter og / eller korrupsjon	Gjennom vår gjennomgang av foretakets retningslinjer og rutiner, vil vi vurdere hvorvidt det er etablert internkontroll som er hensiktsmessig for å forebygge vesentlige feil eller mangler i den finansielle rapporteringer, samt være egnet til å forbygge og avdekke ev. korrupsjon og misligheter.	
Inntekter og utgifter, herunder avviksanalyse/ budsjett-oppfølgning	Inntektsførte leieinntekter er gyldige, fullstendige og korrekt periodisert Bokførte utgifter er gyldige og korrekt periodisert Bokførte utgifter er attestert Vurdering aktivering vs. kostnadsføring Sikre korrekt avgiftsbehandling	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: • Oppfølging av avvik • Budsjettregulering • Fakturering av leieinntekter • Bokføring av tilskudd • Bokføring av attesterte fakturaer • Bokføring i driftsregnskapet	
Lønn	Bokførte lønnsutgifter er gyldige og korrekt periodisert Bokførte lønnsutgifter er attestert	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: • Bokføring av fast lønn, variabel lønn og reiseregninger	

Beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene og aktivitetene i forbindelse med disse, og hvilke systemkontroller som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning, forts.

Område	Formål	Målsetting	Status
Regnskapsføring av pensjoner	Balanseførte pensjoner er basert på input fra lønnssystemet Aktuarberegninger er nøyaktig og basert på riktige forutsetninger	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: Bokføring av beregnede pensjonsforpliktelser	
Regnskapsføring knyttet til varige driftsmidler	Investering i varige driftsmidler bokføres i henhold til vedtak og investeringsrammer Avskrivning foretas i henhold til kommuneloven	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: - Bokføring av varige driftsmidler, herunder skille mellom føring i driftsregnskapet og investeringsregnskapet - Avskrivninger	
Verdsettelse av fordringer	Balanseførte verdier av fordringer er ikke overvurdert Verdivurderinger er foretatt på riktig grunnlag Balanseførte verdier eksisterer	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner og modell for: Vurdering av nedskrivningsbehov	
Gjeld	Langsiktig gjeld avdras i henhold til lovregulert minsteavdrag Opptak av gjeld foretas i henhold til vedtak	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: - Beregning av minsteavdrag - Opptak av gjeld	
Egenkapital - fond	Bruk av bundne fond i henhold til forutsetninger Avslutning av regnskapet	Vi vil oppdatere, vurdere og teste foretakets rutiner for: - Bruk av bundne fond - Regnskapsavslutning	

Forenklet etterlevelseskontroll

Forenklet etterlevelseskontroll 2023

Kontroll av etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen:

Gjennomføring og dokumentasjon av hvorvidt kommunens økonomiforvaltning for behandling av startlån fra Husbanken i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak

- Vi har gjennomgått de gjeldende rutinene og har ved observasjon og stikkprøver påsett at kommunen har etablert tilfredsstillende rutiner for behandling og oppfølging av startlån.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt ansvar med økonomiforvaltningen og til Rana kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Vi vil velge et nytt område for kontroll hvert år.

Vi ønsker også innspill fra kontrollutvalget til mulige kontrollområder.

Mislighetsdiskusjon

Risikobasert revisjon

Eksposering

Størst sannsynlighet

Regnskapsmessig utfordring

Misligheter

Indikasjoner

Kjente forhold

Tiltak for å hindre/avdekke

Mislighetsansvar og uttalelser fra ledelsen

Nærmere om ansvar

Deres ansvar	Vårt ansvar	Karakteristika ved misligheter
Hovedansvaret for å hindre og oppdage misligheter ligger hos ledelsen og styret, inkludert etablering og vedlikehold av internkontroll knyttet til påliteligheten av finansiell rapportering og overholdelse av relevante lover og regler.	- Vi er pålagt å innhente en erklæring fra ledelsen vedrørende internkontroll, risikovurdering og om ledelsen er kjent med eller om det har vært tilfeller av misligheter. - Som revisorer innhenter vi en betryggende sikkerhet, men ikke en absolutt sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil	- Feilinformasjon i regnskapet kan oppstå enten på grunn av misligheter eller feil. Misligheter er en bevisst handling begått av en eller flere personer innen ledelsen, av personer som har overordnet ansvar for styring og kontroll, av ansatte eller av andre, som innebærer uredelighet for å oppnå en urettmessig eller ulovlig fordel. - Det er to typer misligheter som er relevante for revisor – feil som skyldes uredelig regnskapsrapportering og feil som skyldes underslag av eiendeler.

Vi vil innhente følgende i uttalelse fra ledelsen:

- Vi bekrefter at vi har påsett at kommunens regnskap og formuesforvaltning av betydning for regnskapet er gjenstand for betryggende kontroll, herunder slik intern kontroll som vi finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.*
- Vi bekrefter at ledelsen erkjenner sitt ansvar for utformingen, iverksettelsen og vedlikeholdet av intern kontroll for å forhindre og avdekke misligheter.*
- Vi har gitt revisor opplysning om resultatene av vår vurderinger av risikoen for at regnskapet kan inneholde vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter.*
- Vi har gitt revisor opplysning om alle eventuelle påstander eller mistanker om misligheter som kan ha påvirket regnskapet og som er kommunisert av ansatte, tidligere ansatte, analytikere, tilsynsmyndigheter eller andre.*

Mislighetsansvar og uttalelser fra ledelsen

Vi vil gjøre følgende forespørsler vedrørende misligheter:

Ledelsen

Ledelsens vurderinger av risikoen for at regnskapet kan være vesentlig feil på grunn av misligheter, inkludert type, omfang og hyppighet av slike vurderinger.

Ledelsens prosess for å identifisere og respondere til risiko for misligheter i konsernet.

Ledelsens kommunikasjon, hvis utført, til styret vedrørende etablerte prosesser for å identifisere og respondere på risiko for misligheter i konsernet.

Ledelsens kommunikasjon, hvis utført, til ansatte vedrørende deres syn på forretningsutførelse og etisk oppførsel.

Hvorvidt ledelsen har kjennskap til faktisk, mistenkt eller påstått misligheter som kan påvirke kommunen.

De med overordnet ansvar og kontroll

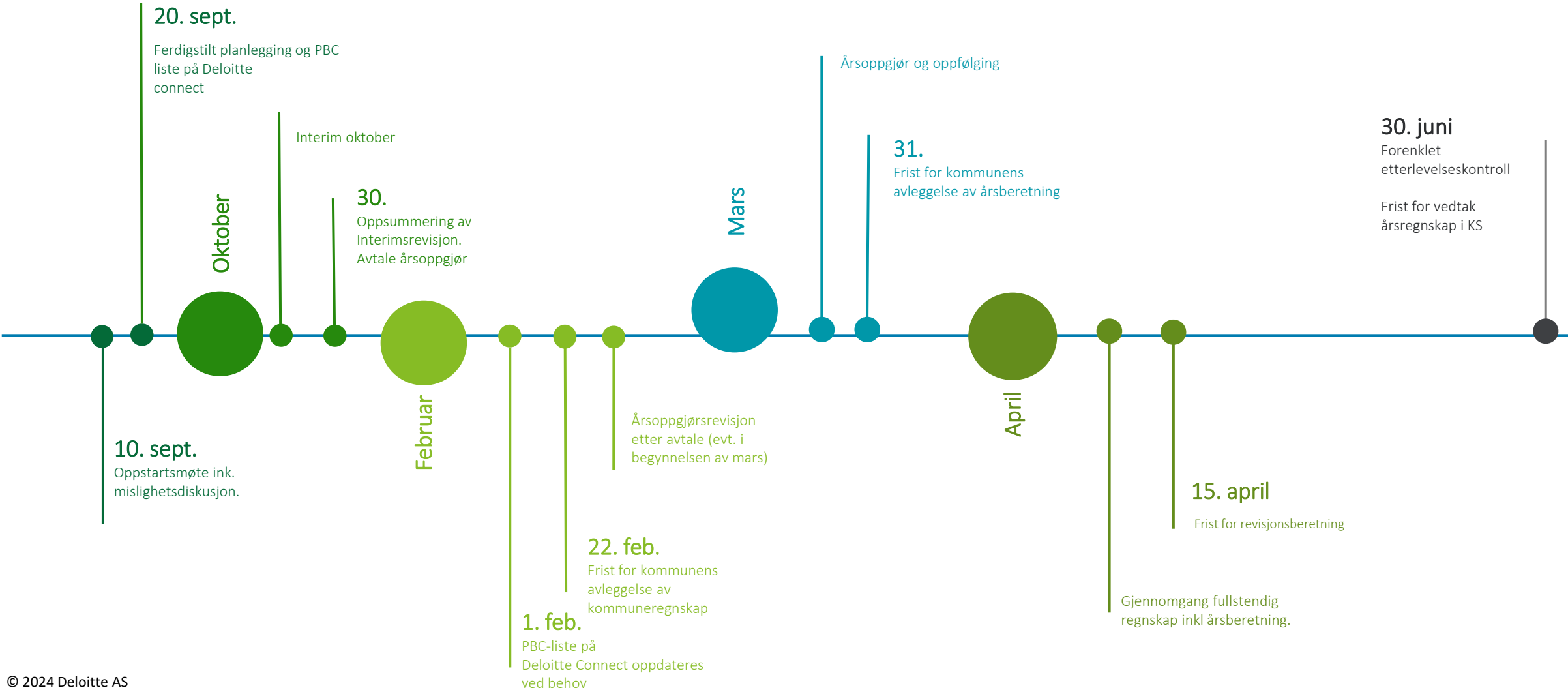
Hvordan de med overordnet ansvar og kontroll (styret og revisjonsutvalg) utfører overvåking av ledelsens prosesser for å identifisere og respondere til risikoer for misligheter i konsernet og internkontroller som ledelsen har etablert for å redusere disse risikoene.

Hvorvidt de med overordnet ansvar og kontroll har kjennskap til faktisk, mistenkt eller påstått misligheter som kan påvirke kommunen.

Synspunkter de med overordnet ansvar og kontroll har på hvilke særskilte risikofaktorer for misligheter som påvirker konsernet.

Tidsplan

I tillegg løpende prosjektregnskap og attestasjon momskompensasjon

Revisjonsteam

Harald Halvorsen

Ansvarlig partner
M: +4795816905
E: hhalvorsen@deloitte.no

Lone Naustbakk

Senior Manager
M: +4792619843
E: lnaustbakk@deloitte.no

Nina Meidell Løsnes

Senior
M: +4795935413
E: nlosnes@deloitte.no

Ole Jørund Eggan

Senior
M: +4790864057
E: oeggan@deloitte.no

Kamilla Celine Magnussen

Senior
M: +4794837555
E: kmagnussen@deloitte.no

Solveig Rabliås

Senior
M: +4790717935
E: srablias@deloitte.no

Emil Asbøll Sæther

Associate
M: +47 958 84 030
E: esether@deloitte.no

Jonny I. Rabben

Advokat / partner
M: +4790856321
E: jrabben@deloitte.no

Uavhengighet og honorar

Som en del av våre forpliktelser i henhold til norsk revisorlov med henvisning til EU-forordningen og for å gjøre det mulig for kontrollutvalget å etterleve deres krav, vil vi rapportere følgende:

Bekreftelse av uavhengighet

Vi bekrefter at revisjonsteamet, og andre i firmaet etter behov, Deloitte AS og, der det er aktuelt, andre selskaper i Deloitte-nettverket er uavhengige av Rana kommune og foretakene. Vi vil på nytt bekrefte vår uavhengighet og objektivitet overfor kontrollutvalget for revisjonen av 2024 regnskapet i vår endelig rapportering til kontrollutvalget.

Eventuelle trusler mot vår uavhengighet og tiltakene som brukes for å redusere disse truslene har blitt/vil bli tidsriktig diskutert med kontrollutvalget.

Honorarer

Ved endt revisjon vil vi gi en oversikt til kontrollutvalget, over andre tjenester vi har levert i perioden, med tilhørende honorarer.

Tjenester utenfor ordinær revisjon

Etter vår oppfatning er det ingen inkonsistens mellom norsk revisorlov og kommunens policy for levering av andre tjenester, eller noe eksisterende brudd på denne policyen. Vi fortsetter å vurdere vår uavhengighet og sørger for at passende sikkerhetstiltak er på plass, inkludert, men ikke begrenset til, rotasjon av partnere og andre ledende ansatte.

Vi bekrefter at nivået på andre tjenester som er levert, sammenlignet med revisjonshonoraret, ikke anses å være en trussel mot vår uavhengighet.

Vi bekrefter at alle andre tjenester må forhåndsgodkjennes av kontrollutvalget og revisjonspartneren før de leveres.

Forpliktelser klientservice

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our global network of member firms and related entities in more than 150 countries and territories (collectively, the “Deloitte organization”) serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte’s approximately 312,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte organization”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser.

No representations, warranties or undertakings (express or implied) are given as to the accuracy or completeness of the information in this communication, and none of DTTL, its member firms, related entities, employees or agents shall be liable or responsible for any loss or damage whatsoever arising directly or indirectly in connection with any person relying on this communication. DTTL and each of its member firms, and their related entities, are legally separate and independent entities.

Forenklet etterlevelseskontroll 2024 - risiko- og vesentlighetsvurdering

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

45/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-216 - Revisjon

Arkivsaknr 24/571 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors risiko- og vesentlighetsvurdering for forenklet etterlevelseskontroll 2024 til orientering.

Saksopplysninger

Revisor skal i henhold til [kommuneloven § 24-9](#) gjennomføre en forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen og skal senest 30. juni gi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av kontrollen (med kopi til kommunedirektøren).

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll, er innenfor en begrenset ressursramme å forebygge svakheter og bidra til å sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisors etterlevelseskontroll skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), som skal legges fram for kontrollutvalget.

Vurdering

Revisor vil presentere sine risiko- og vesentlighetsvurderinger direkte i møtet.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til revisors orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Oppfølging av selskapskontroll av Helgeland Avfallsforedling IKS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

46/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-216, TI-&58

Arkivsaknr 23/421 - 3

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse til orientering.
2. Kontrollutvalget følger opp saken videre våren 2025.

Vedlegg

Revisors oppfølging av selskapskontroll av Helgeland Avfallsforedling IKS

Protokoll, kontrollutvalgets møte 20.09.2023

Protokoll, kontrollutvalgets møte 26.05.2023

Oppfølgingsrapport (17.08.2023, kortversjon), kommunestyrets vedtak 43-19 (selskapskontroll Helgeland Avfallsforedling IKS)

Protokoll, kontrollutvalgets møte 25.08.2023

Saksfremlegg, kontrollutvalgets møte, 25.08.2023, sak 048-23

Saksopplysninger

Det ble i 2019 gjennomført en selskapskontroll av Helgeland Avfallsforedling IKS. Rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyrets sak 43/19.

Det vises til vedlagte saksframlegg i sak 048/23 for detaljert saksgang.

Kontrollutvalget har bedt revisor gjennomføre etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedrørende selskapsledelse, samt anbefaling 3 vedrørende øvrige forhold:

Anbefaling 1: Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.

Anbefaling 6: Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Revisor har konkludert slik:

Anbefaling 1:

- Selskapet har i representantskapsmøte, sak 13/23, den 20.10.23 vedtatt økonomiplan 2024 – 2027.
- Representantskapet skal selv vedta selskapets økonomiplan for de fire neste årene og selskapets årsbudsjett for det kommende året. Vedtaket skal treffes før årsskiftet, jfr. IKS-loven § 18.
- Det er avholdt to representantskapsmøter hittil i 2024. Økonomiplanen for 2025-2028 ble behandlet i sak 17/24 den 28.10.24 (styrebehandlet 05.09.24), og anses å tilfredsstille kravene i IKS-loven § 20.

Anbefaling 6:

- Selskapet legger til grunn at selvkostområdene kontrolleres årlig av selskapets revisor, KPMG.

- Deloitte påpekte i rapporten at grunnlaget for alle fordelingsnøkler - mellom de ulike fraksjonene husholdning, fritid, septik og næring - må dokumenteres bedre for å sikre at det ikke foreligger kryss- subsidiering eller feil beregning av selvkostgebyr. Dette blir også presisert i Miljødirektoratet sin veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr (jfr. bl.a. SK-rapportens kap. 4.7.2, se også kap. 4.6.2)
- Revisor konstaterer at administrasjonen i Rana kommune i sin saksbehandling 16.11.2023 av gebyrfastsettelse poengterer at selskapet ikke har fremlagt hvordan fordelingsnøkklene er fastsatt
- Kommunen har et selvstendig ansvar for å sikre at selvkostprinsippet overholdes. Revisor anbefaler at kommunen sørger for å innhente tilstrekkelig dokumentasjon for å sikre selvkostprinsippet.

Anbefaling 3:

- Administrasjonen i Rana kommune har i sin saksbehandling 16.11.2023 av gebyrfastsettelse vurdert og gjennomgått mottatt grunnlag fra selskapet og har følgende konklusjon:
 - Gebyrnivået er høyt i forhold til sammenlignbare kommuner
 - Selskapet har selvkostanalyser og prosedyrer for beregning av selvkost
 - Rådmannen kan ikke utelukke at det foreligger subsidieringer
 - Rentenivået samsvarer ikke med forskriftsbestemt kalkylerente oppdatert i august 2023. Dette fører dermed til høyere gebyrer
- Det er ikke bekreftet at konklusjonene/kommentarene i saksfremlegget som nevnt ovenfor er kommunisert til selskapet.

Representantskapet har i møte den 28.10.2024, sak 15/24, behandlet forslag til tiltak for å redusere gebyrene og samtidig bestille en ekstern analyse av gebyrnivået. Dette ble vedtatt. Revisor antar at denne analysen vil bidra til å understøtte både beregningen av fordelingsnøkler og gebyrgrunnlag (anbefaling 6 ovenfor), og at denne dokumentasjonen vil bli oversendt til kommunen som grunnlag for fastsettelse av gebyrene (anbefaling 3 ovenfor). Revisor anbefaler at kommunen følger opp kommentarene fra saksbehandlingen i 2023 i kommende behandling og fastsettelse av gebyrgrunnlagene.

Revisor Harald Halvorsen vil gi en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 13.november 2024.

Vurdering

Økonomiplanen for 2025-2028 tilfredsstiller kravene i IKS-loven § 20 og anbefaling 1 kan anses fulgt opp.

Angående anbefaling 3 og 6 har representantskapet vedtatt tiltak for å redusere gebyr samt å bestille en ekstern analyse av gebyrnivået. Sekretariatet anbefaler at saken følges opp videre etter at den eksterne analysen er ferdigstilt og dokumentasjonen er oversendt kommunen som grunnlag for fastsettelse av gebyrene.

Selskapskontroll | Rana kommune

Helgeland Avfallsforedling IKS

Oppfølging

November 2024

1. Formål og problemstillinger

1.1 Bakgrunn

Deloitte har i 2019 gjennomført selskapskontroll av Helgeland avfallsselskap IKS (HAF).

Kontrollutvalget ber revisor gjennomføre etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedrørende Selskapsledelse, samt anbefaling 3 vedrørende Øvrige forhold innenfor presentert kostnadsramme, estimert kr 50 – 70 000,- eks mva.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med oppfølgingen er nærmere avklaring av enkelte anbefalinger som ble formidlet etter avslutning av selskapskontrollen.

Med bakgrunn i formålet vil følgende anbefalinger fra rapporten bli fulgt opp:

Anbefaling vedrørende selskapsledelse:

Anbefaling 1. Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.

Anbefaling 6. Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Anbefaling vedrørende øvrige forhold:

Anbefaling 3. Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

2. Oppfølgingskontroll

Anbefaling vedrørende selskapsledelse:

Anbefaling 1. Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.

Selskapet har i representantskapsmøte, sak 13/23, den 20.10.23 vedtatt økonomiplan 2024 – 2027.

Representantskapet skal selv vedta selskapets økonomiplan for de fire neste årene og selskapets årsbudsjett for det kommende året. Vedtaket skal treffes før årsskiftet, jfr IKS-loven § 18.

Det er avholdt to representantskapsmøter hittil i 2024. Økonomiplanen for 2025-2028 ble behandlet i sak 17/24 den 28.10.24 (styrebehandlet 05.09.24), og anses å tilfredsstille kravene i IKS-loven § 20.

Anbefaling 6. Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Selskapet legger til grunn at selvkostområdene kontrolleres årlig av selskapets revisor, KPMG.

Deloitte påpekte i rapporten at grunnlaget for alle fordelingsnøkler - mellom de ulike fraksjonene husholdning, fritid, septik og næring - må dokumenteres bedre for å sikre at det ikke foreligger kryss-subsidiering eller feil beregning av selvkostgebyr. Dette blir også presisert i Miljødirektoratet sin veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr (jfr. bl.a. SK-rapportens kap. 4.7.2, se også kap. 4.6.2).

Vi konstaterer at administrasjonen i Rana kommune i sin saksbehandling 16.11.2023 av gebyrfastsettelse poengterer at selskapet ikke har fremlagt hvordan fordelingsnøklerne er fastsatt.

Kommunen har et selvstendig ansvar for å sikre at selvkostprinsippet overholdes. Vi anbefaler at kommunen sørger for å innhente tilstrekkelig dokumentasjon for å sikre selvkostprinsippet.

Anbefaling vedrørende øvrige forhold:

Anbefaling 3. Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Administrasjonen i Rana kommune har i sin saksbehandling 16.11.2023 av gebyrfastsettelse vurdert og gjennomgått mottatt grunnlag fra selskapet og har følgende konklusjon:

- Gebyrnivået er høyt i forhold til sammenlignbare kommuner
- Selskapet har selvkostanalyser og prosedyrer for beregning av selvkost
- Rådmannen kan ikke utelukke at det foreligger subsidieringer
- Rentenivået samsvarer ikke med forskriftsbestemt kalkylerente oppdatert i august 2023. Dette fører dermed til høyere gebyrer

Det er ikke bekreftet at konklusjonene/kommentarene i saksfremlegget som nevnt ovenfor er kommunisert til selskapet.

Representantskapet har i møtet den 28.10.2024, sak 15/24, behandlet forslag til tiltak for å redusere gebyrene og samtidig bestille en ekstern analyse av gebyrnivået.

Forslaget til tiltak og bestilling av analyse ble vedtatt. Vi antar at denne analysen vil bidra til å understøtte både beregningen av fordelingsnøkler og gebyrgrunnlag (anbefaling 6 ovenfor), og at denne dokumentasjonen vil bli oversendt til kommunen som grunnlag for fastsettelse av gebyrene (anbefaling 3 ovenfor). Vi anbefaler at kommunen følger opp kommentarene fra saksbehandlingen i 2023 i kommende behandling og fastsettelse av gebyrgrunnlagene.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

PROTOKOLL FRA MØTE 20.09.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Sak 056/23 Oppf. av revisjonsbrev nr. 1 vedr. Mo i Rana Havn KF, fra regnskapsrevisjonen 2022.

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Saken utsettes i påvente av svar fra foretaket til mail datert 16.09.2023 fra KU-sekretær.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av svar fra foretaket til mail datert 16.09.2023 fra KU-sekretær.

Sak 057/23 Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport vedr. HAF IKS)

Møtebehandling:

KU-sekr. opplyste å ha mottatt forespurt informasjon fra HAF IKS til anbefaling nr. 3 vedr. «Selskapsledelse».

Revisor opplyste at bestilt etterkontroll av

- anbefaling nr. 1 vedr. «Selskapsledelse»,
- anbefaling nr. 6 vedr. «Selskapsledelse», og
- anbefaling nr. 3 vedr. «Øvrige forhold»

er blitt forsinket og dermed ikke klar til behandling i dagens møte.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Saken utsettes i påvente av den bestilte etterkontrollen fra revisor.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Saken utsettes i påvente av den bestilte etterkontrollen fra revisor.

Sak 058/23 Oppf. av KST-vedtak 61/21 (FR-rapport vedr. Barneverntjenesten)

Møtebehandling:

KU-sekr. opplyste at den bestilte etterkontrollen fra revisor ble sendt pr. mail den 19.09.2023 kl. 16.53, men ikke åpnet før morgenen etterpå. Etterkontrollen ble således ikke distribuert pr. mail til KUs medlemmer innen møtet.

KU ble imidlertid i møtet gjort kjent med revisors vurderinger til de enkelte problemstillingene som etterkontrollen har undersøkt.

KU ber KU-sekr. legge ut mottatt dokument fra revisors etterkontroll på KUs hjemmeside som dokument til KUs møte den 20.09.2023, sak 058/23.

PROTOKOLL FRA MØTE 26.05.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Tid: 26.05.2023 kl 08.30-13.00.
Sted: Rana rådhus, møterom «Havmannen», 2.etg.
Tilstede: Martin Bråteng (leder)
Atle Hiller (nestleder)
Ingrid Johannessen (medlem)
Kjell Mjelle (medlem)
Forfall: Unni Johanne Andersen (medlem)
For øvrig møtte:
Harald Halvorsen (regnskapsrevisor), sakene 025 - 029
Annbjørg Ryssdal (forvaltningsrevisor), sak 033
Knut Soleglad (KU-sekretær)

Martin Bråteng åpnet møtet og innhentet følgende status:

- Innkalling: Godkjent.
- Saksliste: Godkjent.
- Deltakere: 4 av 5 medlemmer deltok, og møtet var beslutningsdyktig.

I møtet ble følgende saker behandlet:

Sak 022/23 Godkjenning av protokoll fra møte 24.03.2023

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møtet 24.03.2023.

Sak 023/23 Godkjenning av protokoll fra møte 25.04.2023

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møtet 25.04.2023.

Sak 024/23 Oppfølging av tidligere KU-vedtak samt KUs ansvar og oppgaver.

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

PROTOKOLL FRA MØTE 26.05.2023 KONTROLLUTVALGET I RANA

Vedtak:

Kontrollutvalget tar til orientering at alle tidligere KU-vedtak er effektuerte eller under effektuering.

Sak 025/23 Kommunikasjon/dialog med revisor

Møtebehandling:

Regnskapsrevisor presenterte innholdet i revisjonsrapport nr. 8 datert 19.05.2023 (mottatt pr. mail 25.05.2023). Revisjonsrapporten kommer til behandling i KUs møte den 25.08.2023 sammen med kommunens svar til rapporten.

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Sak 026/23 Oppfølging av revisjonsrapport nr. 7 fra regnskapsrevisjonen av 2021-regnskapet

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd: «Saken utsettes til behandlingen av revisjonsrapport nr. 8 i møte den 25.08.2023.»
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Saken utsettes til behandlingen av revisjonsrapport nr. 8 i møte den 25.08.2023.

Sak 027/23 KUs uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2022, Rana kommune

Møtebehandling:

Regnskapsrevisor orienterte om revisjonsarbeidet, herunder at revisjonsberetningen for 2022 ble forsinket som følge av bl.a. sykdom i revisjonsteamet.

Innstilling til vedtak ble godkjent med utfasing av ordlyden «... med de endringer som fremkom i møtet».
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget vedtar å oversende vedlagte uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2022 til kommunestyret med kopi til formannskapet.

PROTOKOLL FRA MØTE 26.05.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Sak 028/23 KUs uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2022, Mo i Rana Havn KF

Møtebehandling:

Regnskapsrevisor orienterte at revisjonsberetningen oversendes når forespurte signerte dokumenter fra foretaket foreligger.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Saken utsettes til revisjonsberetningen foreligger, og saken behandles da som fjernmøte via Teams med kort innkallingsfrist.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Saken utsettes til revisjonsberetningen foreligger, og saken behandles da som fjernmøte via Teams med kort innkallingsfrist.

Sak 029/23 KUs uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2022, Rana Byggdrift KF

Møtebehandling:

Regnskapsrevisor orienterte om revisjonsarbeidet, herunder at revisjonsberetningen for 2022 ble forsinket som følge av bl.a. sykdom i revisjonsteamet.

Innstilling til vedtak ble godkjent med utfasing av ordlyden «... med de endringer som fremkom i møtet».

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget vedtar å oversende vedlagte uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2022 til kommunestyret med kopi til foretakets styre.

Sak 030/23 Oppf. av KST-vedtak 39/22 (FR-rapport, vedlikehold av kostbar infrastruktur)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget er tilfreds med å registrere at iverksettelsen av forvaltningsrevisjons-rapportens anbefalinger er under arbeid, og imøteser et oppdatert grunnlag til neste møte for å vurdere behovet for den videre oppfølging av iverksettelsen til kommunestyresak 39/22.

PROTOKOLL FRA MØTE 26.05.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Sak 031/23 Vedr. ansettelse i lederstillinger i Rana kommune

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«KU-leder og KU-sekr. gis fullmakt til å utforme og avsende brev til rådmannen basert på de momenter som fremkom i møtet til kommunens svar på spørsmål 4 vedrørende ansettelse av kommuneadvokat.».
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

KU-leder og KU-sekr. gis fullmakt til å utforme og avsende brev til rådmannen basert på de momenter som fremkom i møtet til kommunens svar på spørsmål 4 vedrørende ansettelse av kommuneadvokat.

Sak 032/23 Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport vedr. HAF IKS)

Møtebehandling:

Regnskapsrevisor opplyste under sin orientering i KU-sak 025/23 at kostnaden for forespurt etterkontroll vil være i størrelsesorden kr. 50.000 – 75.000.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«1. KU-sekr. bes purre HAF IKS om å få tilsendt eksempel på analyse av kostnadsnivået i selskapet slik dette er beskrevet i tilknytning til anbefaling nr. 3 vedrørende *Selskapsledelse*.
2. Kontrollutvalget ber revisor gjennomføre etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedrørende *Selskapsledelse* samt anbefaling 3 vedrørende *Øvrige forhold* innenfor presentert kostnadsramme.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

1. KU-sekr. bes purre HAF IKS om å få tilsendt eksempel på analyse av kostnadsnivået i selskapet slik dette er beskrevet i tilknytning til anbefaling nr. 3 vedrørende *Selskapsledelse*.
2. Kontrollutvalget ber revisor gjennomføre etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedrørende *Selskapsledelse* samt anbefaling 3 vedrørende *Øvrige forhold* innenfor presentert kostnadsramme.

Sak 033/23 Oppf. av KST-vedtak 61/21 (FR-rapport vedr. Barneverntjenesten)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget ber revisor gjennomføre forenklet etterkontroll som beskrevet i dokument datert 12.05.2023 fra revisor.
Rapport fra etterkontroll bes være mottatt innen 18.09.2023.»
Vedtaket var enstemmig.

PROTOKOLL FRA MØTE 26.05.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Vedtak:

Kontrollutvalget ber revisor gjennomføre forenklet etterkontroll som beskrevet i dokument datert 12.05.2023 fra revisor.

Rapport fra etterkontroll bes være mottatt innen 18.09.2023.

Sak 034/23 Vedr. FSK-sak 21/23 og KST-sak 30/23 («Integrasjon av havneterminaler og dypvannskai»)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget ber rådmannen gi en kortfattet, skriftlig redegjørelse innen 14.08.2023 om årsaken for at ingen dokumenter ble lagt ut på kommunens hjemmeside til formannskapsak 21/23 og kommunestyresak 30/23.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber rådmannen gi en kortfattet, skriftlig redegjørelse innen 14.08.2023 om årsaken for at ingen dokumenter ble lagt ut på kommunens hjemmeside til formannskapsak 21/23 og kommunestyresak 30/23.

Sak 035/23 Bestilling av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Saken drøftes videre i neste møte».

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Saken drøftes videre i neste møte.

Eventuelt Henvendelse til kontrollutvalget

Møtebehandling:

KU har registrert klagen som er uttrykt i mail datert 09.05.2023 fra kommunestyrerepresentant Stig Bjarne Haugen. Klagen omhandler møteledelse utført i formannskapsmøtet 21. mars spesielt, og møteledelsen i møter generelt. Klagen er sendt til ordfører og kontrollutvalg.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget kan ikke se at kontrollutvalget er rette organ for kommunens klagebehandling, og ber KU-sekr. tilskrive henvenderen.»

Vedtaket var enstemmig.

PROTOKOLL FRA MØTE 26.05.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Vedtak:

Kontrollutvalget kan ikke se at kontrollutvalget er rette organ for kommunens klagebehandling, og ber KU-sekr. tilskrive henvenderen.

Martin Bråteng (leder)

Atle Hiller (nestleder)

Ingrid Johannessen (medlem)

Kjell Mjelle (medlem)

OPPFØLGINGSRAPPORT

Arbeids- utkast

Til: Kommunestyret
Fra: Kontrollutvalget
Dato: (kortversjon pr. 17.08.2023)

Vedrørende:

Iverksettelse av vedtak i kommunestyresak 43/19.

Vedr.: Selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS»

Innholdsfortegnelse:

1. Kort historikk.
2. Status på iverksettelse av KST-vedtak 43/19
 - 2.1 Anbefalinger vedrørende eierstyring (utføres i samarbeid med eiere av HAF)
 - 2.2 Anbefalinger vedrørende selskapsledelse (utføres i samarbeid med eiere av HAF)
 - 2.3 Anbefalinger vedrørende øvrige forhold (utføres av Rana kommune)
 - 2.4 Administrasjonens plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger.

1. Kort historikk.

Rapporten fra forvaltningsrevisjonen er utarbeidet av kommunens revisor Deloitte AS etter bestilling fra kontrollutvalget (KU).

Link til rapporten finnes på nettstedet «www.ihkus.no» under hjemmesiden til KU-Rana.

KU behandlet forvaltningsrevisjonsrapporten i møte 10.05.2019 (KU-sak 019/19) og oversendte rapporten til kommunestyret som behandlet den i sak 43/19 den 11.06.2019. Kommunestyret fattet da følgende vedtak:

(første vedtaksledd)

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

(andre vedtaksledd)

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

Kommuneloven (KL) krever følgende håndtering når ovennevnte vedtak er fattet:

- Rådmannen skal påse at vedtak fattet av folkevalgte organer blir iverksatt (KL § 13-1, 4.ledd).
- Kontrollutvalget skal påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp (KL § 23-2, bokstav e).
- Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om vedtaket er fulgt opp (KU-forskrift § 5).

I arbeidet med oppfølgingen av Rana kommunes iverksettelse av KST-vedtak 43/19 har KU mottatt følgende tilbakemeldinger fra kommunens administrasjon:

- KU-møte 21.08.2020, KU-sak 037/20:
 - Brev datert 18.08.2020 fra kommuneadvokat til KU-sekr. («Oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19»).
- KU-møte 20.05.2021, KU-sak 025/21:
 - Brev datert 10.05.2021 fra konst. kommuneadvokat til KU-sekr. («Svar - status oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19 (Selskapskontroll HAF IKS)»).

- Mail datert 12.05.2021 fra konst.kommuneadvokat til KU-sekr. (supplerende opplysninger til brev datert 10.05.2021).
- Møte 11.02.2022, KU-sak 015/22:
 - Mail datert 07.02.2022 fra kommuneadvokat («Svar – status K sak 43/19») med vedlagt brev datert 07.02.2022 til KU-Sekretariat samt diverse vedlegg til mail og brev.
- Møte 26.08.2022, KU-sak 043/22:
 - Mail datert 22.08.2022 fra kommuneadvokat med vedlagt brev datert 22.08.2022 til KU-Sekretariat vedr. «Svar – status K.sak 43/19».
- Møte 26.05.2023, KU-sak 032/23:
 - Mail datert 02.05.2023 fra kommuneadvokat med følgende vedlegg:
 - Sak til FSK-møte 02.05.2023 og KST-møte 09.05.2023 (vedr. «Status K.sak 43/19 – selskapskontroll Helgeland Avfallsforedling IKS».)

2 Status på iverksettelse av KST-vedtak 43/19

Kommunestyret fattet vedtak i følgende to ledd:

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

FR-rapportens anbefalinger omhandler tre temaområder. Tilbakemeldt status på iverksettelsen av anbefalingene fremgår av kapitlene 2.1, 2.2 og 2.3 nedenfor.

Denne oppfølgingsrapport er ikke blitt gjort kjent med at det er lagt frem plan til behandling i kommunestyret om hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Administrasjonen har imidlertid i sin tilbakemelding datert 10.05.2021 presentert en plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger – se kapittel 2.4 nedenfor.

I kapitlene nedenfor oppsummeres skriftlige tilbakemeldinger fra administrasjonen i deres arbeid med å påse at kommunestyrets vedtak i sak 43/19 iverksettes. Siste oppdatering fra administrasjonen er mottatt pr. 22.08.2022.

Til den enkelte anbefaling – og basert på administrasjonens tilbakemeldinger – har KU-sekr. vurdert momenter som kan være relevante for eventuell videre oppfølging fra KUs side.

OBS: KU kan ha andre vurderinger av eventuelle oppfølgingsbehov.

2.1 Anbefalingene vedr. «eierstyring» (utføres i samarbeid med eiere av HAF):

Vedr. anbefaling 1a

Anbefaling 1a:

Vedrørende eierstyring anbefaler revisjonen at Rana kommune (sammen med de andre eierne) sørger for å:

Fullføre arbeidet med en eierstrategi del 1 for selskapet.

Flere av anbefalingene knyttet til oppfølging av KS sine anbefalinger er foreslått som en del av eierstrategi del 1 som er i ferd med å vedtas av alle eierkommunen i HAF IKS. Revisjonen mener derfor at eierstrategien må implementeres og følges opp, herunder blant annet kravene til:

- *Obligatorisk opplæring i eierskapsforvaltning til de folkevalgte (både i starten og i løpet av kommunestyreperioden).*

INDRE HELGELAND KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
... et interkommunalt samarbeid mellom ...
Grane – Hattfjelldal – Hemnes – Lurøy - Nesna – Rana - Vefsn

- *Etablerer en rutine for jevnlig gjennomgang og ev. oppdatering av selskapsavtalen og andre styrende dokument.*
- *Rutine for å avklare og forankre saker som skal behandles i representantskapet i forkant av representantskapsmøter i kommune*
- *Rutine for å gjennomføre eiermøter*
- *Det bør utarbeides retningslinjer eller mandat for valgkomiteens arbeid hvor det blant annet fremgår:*
 - *hva som skal vektlegges ved valg av styremedlemmer*
 - *hvordan begrunnelsen for valg av styremedlemmer skal dokumenteres*
- *Etablerer rutiner for opplæring av styremedlemmer, herunder styreseminar om roller, ansvar og oppgaver*
- *Utarbeider en styreinstruks for styret*
- *Utarbeide rutiner for gjennomføring av årlig styreevaluering*
- *Etablerer rutiner for registrering av styreverv i KS sitt styrevervregister for nye styremedlemmer*

Status opplyst fra administrasjonen:

Det fremgår av administrasjonens opplysning i svarbrev datert 22.08.2022 at eierkommunene Rana, Træna, Lurøy og Hemnes har vedtatt dokumentet «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*» (dvs. dokumentet som anbefaling 1a viser til). Videre opplyses at administrasjonen ikke har mottatt noe ny informasjon om status fra de to resterende kommuner. Dette gir følgende status pr. 22.08.2022:

Rana	Vedtatt i KST-sak 64/18, den 18.06.2018
Hemnes	Vedtatt i KST-sak 42/21, den 17.06.2021
Lurøy	Vedtatt i KST-sak 32/18, den 03.10.2018
Nesna	(ikke vedtatt pr. 22.08.2022)
Rødøy	(ikke vedtatt pr. 22.08.2022)
Træna	Vedtatt i KST-sak 38/19, den 21.10.2019

I oppdatert status fra administrasjonen i mail datert 02.05.2023 fremgår ikke opplysninger som endrer ovennevnte status.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Rana kommune og tre av de øvrige eierkommunene av HAF IKS har vedtatt dokumentet «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*». Nesna og Rødøy har p.t. ikke vedtatt dokumentet, men har bekreftet at også de vil gå videre i samarbeidet sammen med de øvrige eierkommunene om utarbeidelse av dokumentet «*Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS*» - jfr. forøvrig anbefaling 1 b nedenfor.

Det synes å ikke være hensiktsmessig med ytterligere oppfølging av anbefaling 1 a. Rana kommune har gjort sin del av arbeidet, men det har p.t. ikke lyktes at alle eierkommunene besitter de samme styringskriteriene som ligger i dokumentet «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*».

Vedr. anbefaling 1b

Anbefaling 1b:

Vedrørende eierstyring anbefaler revisjonen at Rana kommune (sammen med de andre eierne) sørger for å:

Fullføre arbeidet med en eierstrategi del 2 for selskapet.

Revisjonen vil også understreke viktigheten av at planlagt del 2 av eierstrategien som skal gi nærmere føringer for eiers forventinger til selskapets utvikling og drift, også fullføres.

Status opplyst fra administrasjonen:

Det fremgår av administrasjonens opplysning i brev datert 07.02.2022 at Rana kommune ikke har utarbeidet/behandlet dokumentet «Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS» (dvs. dokumentet som anbefaling 1 b viser til).

Videre fremgår av ny status fra administrasjonen i brev datert 22.08.2022 at dokumentet fortsatt er under utarbeidelse (i samarbeid med de øvrige eierkommunene).

I oppdatert status fra administrasjonen i mail datert 02.05.2023 opplyses følgende:

Grunnen til at overordnet eierstrategi for Helgeland avfallsforedling IKS ikke er kommet til behandling i Rana kommunestyret er at samtlige kommuner nettopp har gitt tilbakemelding om at de vil utarbeide felles eierskapsmelding og undersøke alternative organiseringsmodeller. Rådmannen har vurdert at eierkommunene må ta stilling til hva man ønsker med selskapet før man nødvendigvis kan utarbeide en felles strategi. Træna og Lurøy har nå i slutten av mars 2023 gitt tilbakemelding på dette.

Samtlige kommuner har nå gitt sin tilslutning til dette arbeidet, og det kan nå gå i gang. Rana kommune har ingen sanksjonsmyndighet mot andre kommuner og deres grunner til å ha saker til politisk behandling eller ikke. Når rådmannsgruppen er ferdig med dette arbeidet kan kommunene utarbeide en felles overordnet eierstrategi for selskapet. Om enkelte kommuner vil behandle eierstrategi del 1 og 2 samtidig, eller ønsker en annen del 1 («Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse») så må Rana kommune ta dette til etterretning. Dette er grunnen til at det ikke er gjort noen ytterligere undersøkelser om Nesna og Rødøy har vedtatt dokumentet «Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse».

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Det er om lag 5 år siden kommunestyret vedtok (i KST-sak 64/18) utarbeidelse av «Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS». Pr. mai 2023 opplyser administrasjonen at arbeidet ikke er kommet i gang som følge av manglende avklaringer fra enkelte kommuner om hva de ønsker med selskapet. Denne avklaringen er nå kommet, og arbeidet kan påstarte. Det forstås av oppdateringen at det er etablert en rådmannsgruppe som er satt til å utarbeide en felles overordnet eierstrategi for selskapet. Det forstås videre av oppdateringen at arbeidet med overordnet eierstrategi vil bli påstartet selv om ikke alle kommunene har vedtatt dokumentet «Eierstyring og selskapsledelse» (jfr. anbefaling 1 a ovenfor).

I og med at arbeidet med «Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS» nylig er påstartet, kan det være hensiktsmessig å be om oppdatert status våren 2024.

2.2 Anbefalingene vedr. «selskapsledelse» (utføres i samarbeid med eiere av HAF):

Vedrørende selskapsledelse anbefaler revisjonen at Rana kommune, sammen med de andre eierne sørger for at selskapet:

- 1. Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.*
- 2. Etablerer system og rutiner for journalføring og arkivering.*
- 3. Gjør en analyse av kostnadsnivået i selskapet og hvilke handlingsrom selskapet har for effektivisering.*
- 4. Ferdigstiller arbeidet med strategi for selskapet.*
- 5. Skriftliggjør økonomirutiner, herunder rutiner for selvkostberegning.*
- 6. Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.*
- 7. Sørger for tilstrekkelig saksutredning av saker som skal behandles i styret og i representantskapet.*
- 8. Sørger for tilstrekkelig saksutredning til kommunene i forbindelse med fastsettelse av gebyr.*
- 9. Vurderer om stillingsbeskrivelse for daglig leder er tilstrekkelig dekkende.*

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen har innhentet status på ovennevnte 9 anbefalingspunkter fra selskapet i to omganger.

I brev datert 18.08.2020 fra administrasjonen vises til følgende informasjon innhentet fra selskapet v/daglig leder:

*«Alle punkter der vi mente å kunne påvirke, er forbedret og gjort i hht. anbefalingene.
Her er kopi av sak 18/19 fra representantskapsmøtet 25 okt. 2019;*

Sak: 18/19 Selskapsrapporten fra Deloitte

Selskapskontrollen Rana kommune fikk gjennomført tok for seg store deler av HAF IKS sin funksjon som avfallsinnsamler.

Styret i HAF IKS har konsentrert seg om de punkter i rapporten der Deloitte mener det er svakheter i dagens praksis og som kan forbedres via styrearbeidet og de administrative rutiner.

Fokusområder er;

- o Strategiplan*
- o Økonomisk langtidspan*
- o Prosedyre for utarbeidelse av budsjett*
- o Selvkostfondet som en del av selskapsregnskapet (diskuteres med revisor)*
- o Beskrive grunnlaget for fastsettelse av fordelingsnøkler*

Dette er områder det jobbes med i administrasjonen i dag, og arbeidet vil fortsette ut over året. Strategiplan 2019 – 2021, prosedyre for utarbeidelse av budsjett og økonomisk langtidspan er ferdig utarbeidet, mens de andre er i prosess.

Vedtak: Representantskapet tar saken til orientering

Selvskostfondet og fordelingsnøklerne ble også ordnet opp med, før årsskiftet 2020.»

I mail datert 07.02.2022 fra kommunens administrasjon lå det ved mail fra selskapets styreleder med følgende status til den enkelte av ovennevnte 9 anbefalingspunkter:

1. Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.

Dette gjøres, og er senest vedtatt i representantskapet i oktober. Referat er sendt alle eierkommunene sine postmottak. Etter det vi kan se fyller planen alle krav.

2. Etablerer system og rutiner for journalføring og arkivering.

Dette er på plass, men manuelt og det arbeides med overgang til nytt system. Det legges også opp til integrasjon med Komtek der det er hensiktsmessig.

3. Gjør en analyse av kostnadsnivået i selskapet og hvilke handlingsrom selskapet har for effektivisering.

Dette gjøres kontinuerlig og eksempelvis har HAF IKS hatt en realnedgang i gebyrene de siste årene, anslagsvis ca. 5-6 % noe som også fremgår av budsjett, regnskap og vedtak i representantskapet.

4. Ferdigstiller arbeidet med strategi for selskapet.

Dette ble gjort 2019. Ny strategiprosess er i gang og ventes ferdigstilt til neste representantskap i april.

5. Skrifliggjør økonomirutiner, herunder rutiner for selvkostberegning.

Dette er gjort. Det er også meldt tilbake, spesielt overfor Rana kommune i møte så sent som 2. september. Etter det jeg er orientert om var det gode tilbakemeldinger på den oversikt og kontroll selskapet viste på dette punkt.

6. Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Dette er gjort, og kontrolleres årlig av selskapets revisor, KPMG, noe som ble bekreftet i telefonsamtale med revisor senest i går. Se ellers punkt 5 ovenfor.

7. Sørger for tilstrekkelig saksutredning av saker som skal behandles i styret og i representantskapet.

Det har ikke kommet tilbakemeldinger på ev. mangelfulle saksutredninger de siste årene. Bakgrunnen for spørsmålet kan muligens være overraskelser, bl.a. økonomiske, som ligger noen få år tilbake i tid.

8. Sørger for tilstrekkelig saksutredning til kommunene i forbindelse med fastsettelse av gebyr.

Dette tør fremkomme av budsjettunderlag og økonomiplanen som representantskapet vedtar. Det har ikke kommet spørsmål eller kommentarer på at dette ikke er tilstrekkelig saksutredet de siste årene. Se også pkt. 3 ovenfor.

9. Vurderer om stillingsbeskrivelse for daglig leder er tilstrekkelig dekkende

Dette er innskjerpet og dekkes nå også av styreinstruks fra 2020. Det er også beskrevet i selskapets kvalitetssystem. Styreinstruksen vedlegges her.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Det opplyses i tilbakemeldingene som selskapet har oversendt til kommunen - i forbindelse med kommunens eget ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i sak 43/19 blir iverksatt – at selskapet har iverksatt de 9 anbefalingene som vedrører selskapsledelse.

Gjennomføringen av selskapskontrollen av HAF IKS ble foretatt etter anmodning fra kommunestyret i sak 97/18 den 15.11.2018. Bakgrunnen for denne anmodningen var en sak om etablering av en gjenvinningsstasjon i Vika og hvilke konsekvenser dette ville få for selskapets økonomi og behov for gebyr-økning. Sett i lys av dette, fant KU det hensiktsmessig i KUs møte den 24.03.2023 (KU-sak 015/23) å innhente følgende:

- Eksempel på analyse av kostnadsnivået i selskapet som beskrevet i anbefaling 3 vedr. «selskapsledelse».

I mottatt tilbakemelding pr. mail datert 04.05.2023 fra dgl. leder i HAF fremstår det som noe uklart om anbefalt analyse på kostnadsnivået faktisk er foretatt. Anbefalt analyse er fremstilt slik av Deloitte AS i selskapskontrollrapporten:

Revisjonen mener likevel at det ikke er helt klart hva som faktisk er de kostnadsdrivende komponentene og hvilke handlingsrom selskapet har for å eventuelt kunne redusere gebyret. Revisjonen mener derfor at selskapet bør gjøre en analyse av gebyrnivået og hva endret servicenivå kan medføre for gebyrnivået. Det er viktig å sammenligne prisen for faktisk innhentet avfallsvolum og ikke bare volum basert på størrelse på dunken. En analyse av behandlet volum og kostnader vil gjøre selskapet i stand til å gjøre en god vurdering av dagens gebyr opp mot de tjenester som selskapet tilbyr, samt gjøre en vurdering av kostnadseffektiviteten til selskapet sammenlignet med andre selskap. Revisjonen mener at en slik analyse bør legges frem for styret og representantskap.

KU-sekr. har i mail datert 11.05.2023 anmodet om ny tilbakemelding på i hvilken grad ovennevnte analysearbeid er utført – eventuelt hva resultatet av slik analyse ble, samt oversendelse av eksempel på slik analyse. KU-sekr. har purret svar fra HAF, og mottok dette pr. mail den 14.06.2023. I svaret ble følgende opplyst:

«Her er analysene vi gjorde i mai 2019 ang. rødbooks og klippekort.

Vi gjorde også beregninger på egendrift, innhenting.»

Vedlagt mailen lå 3 regneark med omfattende tallmateriale som ikke er selvforklarende i forhold til den analyse som er anbefalt i rapporten fra Deloitte. Det fremstår fortsatt som uklart

- hva som er de kostnadskrevende komponentene,
- hvilke handlingsrom selskapet har for å eventuelt redusere gebyret,
- hvilke vurderinger som er gjort av kostnadseffektiviteten i HAF sammenlignet med andre selskap.

For å få nærmere kunnskap om dette bør HAF enten oversende saksorienteringen som redegjør for tallmaterialet, eller stille i et senere KU-møte for å redegjøre om analysene som gjøres.

- Kostnadsoverslag fra revisor for en eventuell etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedr. «selskapsledelse».

Det tas sikte på at revisor kan presentere kostnadsoverslag senest ved behandlingen av saken i KUs møte 26.05.2023. Revisor presenterte kostnadsoverslag i møtet den 26.05.2023 og KU vedtok å be revisor gjennomføre etterkontroll av ovennevnte anbefaling 1 og 6. Revisor har bekreftet at til KU-sekr. at det kan være mulig å ha resultatet av etterkontrollen klar innen 18.09.2023.

2.3 Anbefalingene vedr. «øvrige forhold» (utføres av Rana kommune):

Anbefaling 1:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune utarbeider en eierskapsmelding (jf. krav i ny kommunelov).

Status opplyst fra administrasjonen:

Det fremgår av administrasjonens opplysning i brev datert 18.08.2020 at rådmannen har utarbeidet en overordnet eierskapsmelding for Rana kommune. Denne ble lagt frem for kommunestyret i møte 8. juni 2020 hvor det ble truffet følgende enstemmige vedtak: *«Eierskapsmelding 2020 for Rana kommune vedtas»*

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Kommunen har utarbeidet og vedtatt (kommunestyresak 47/20 den 08.06.2020) eierskapsmelding, Pr. 2022 foreligger «Eierskapsmelding del 1» og «Eierskapsmelding del 2» som begge er søkbare på kommunens hjemmeside. Eierskapsmelding del 1 og del 2 har et innhold som også imøtekommer kommunelovens minstekrav.

Anbefalingen er iverksatt.

Anbefaling 2:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune følger opp vedtaket om å evaluere gebyrordning (jf Utvalg for miljø, plan og ressurs 17.9.2014 – sak 98/14).

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen opplyser i brev datert 07.02.2022 at administrasjonen per dato ikke er kjent med status på fremdrift hos HAF med hensyn til å iverksette kommunestyrets vedtakspunkt 2 i KST-sak 78/14 den 07.10.2014 da ny renovasjonsforskrift ble vedtatt med følgende ordlyd: *«HAF anmodes om å evaluere fritidsrenovasjon og gebyrordning et år etter at ordningen er trådt i kraft.»*

I svarbrev datert 22.08.2022 fra kommuneadvokat opplyses imidlertid at saken er tatt opp med HAF IKS og rådmannen har i epost datert 21.06.2022 fått tilbakemelding fra daglig leder i selskapet om at ordningen er evaluert og kan kvitteres ut.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Revisjonen opplyser at de på revisjonstidspunktet ikke er kjent med at det har blitt gjennomført en slik evaluering og mener at dette vedtaket ikke er fulgt opp (jfr. SK-rapport kap. 3.3.2).

Administrasjonen opplyser at rådmannen har mottatt tilbakemelding den 21.06.2022 fra daglig leder i selskapet om at ordningen er evaluert og at anbefalingen kan kvitteres ut.

I og med at HAF bekrefter å ha evaluert fritidsrenovasjon og gebyrordning, kan anbefalingen isolert sett anses å være iverksatt.

For øvrig - uten at det har direkte relevans til ovennevnte anbefaling, ses følgende fra ovenstående:

Vedtaket om en evaluering etter et år ble fattet av kommunestyret i okt. 2014. Manglende oppfølging av vedtaket den gang har medført at kommunestyret ikke fikk muligheten til å bli gjort kjent med HAF sin evaluering og dermed ble kommunestyret heller ikke gitt anledning til å vurdere om evalueringen er gjennomført som forutsatt og om resultatet av evalueringen krever ytterligere initiativ fra kommunens side. I og med at kommunestyrets vedtak fra 2014 ikke ble fulgt opp, vedtok kommunestyret i juni 2019 implisitt på nytt at vedtaket følges opp (altså ved å vedta iverksettelse av ovennevnte anbefaling). Det fremgår av administrasjonens tilbakemelding at rådmannen i juni 2022 mottok tilbakemelding fra HAF om at ordningen er evaluert. Det fremgår ikke av tilbakemeldingen om kommunestyret nå er blitt gjort kjent med HAF sin evaluering, og det kan videre stilles spørsmål ved om kommunen har et tilstrekkelig system for oppfølging av politiske vedtak.

Anbefaling 3:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen opplyser i brev datert 07.02.2022 følgende:

Økonomiavdelingen v/økonomisjef og fagleder for budsjett har som ledd i arbeidet med saksgrunnlaget for behandlingene av saker om gebyrfastsettelse hatt møte med selskapet.

Selvkostkalkylene ble mottatt fra HAF og ble lagt ved som saksgrunnlag for gebyrfastsettelsen i budsjettprosessen i tillegg til økonomi- og strategiplan.

Saksgrunnlaget og prosessen er forbedret ved at selvkostkalkylen fordelt på husholdning, fritid- og septikområdene ble lagt ved behandling av gebyrfastsettelse ved behandling av budsjett 2022-2025. Selvkostkalkylen inneholder også oversikt over selvkostfond. Administrasjonen arbeider videre med saken og skal foreta en vurdering av om tiltakene som er iverksatt er tilstrekkelige ila. første halvår 2022.

Administrasjonen opplyser i brev datert 22.08.2022 følgende:

Administrasjonen har gjennomført vurdering våren 2022. Administrasjonen har løpende dialog med selskapet for å sikre at kommunen får tilstrekkelig dokumentasjon og beregningsgrunnlag for gebyrfastsettelse i kommunestyret. Gebyrfastsettelse følger budsjett- og økonomiplanprosessen og selskapet skal overlevere dette i en tidlig fase av prosessen.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Revisor gir i SK-rapportens kap. 4.6 en bred vurdering av rutineene for beregning av og rapportering om selvkost – både i HAF og i kommunen. I sin vurdering til dette – med hensyn til kommunens ansvar - understreker revisor bl.a. følgende:

Kommunen skal gjøre en selvstendig vurdering av prisgrunnlaget som selskapet legger frem, og om dette er et riktig og fullstendig grunnlag for fastsettelse av gebyr.

Avfallsgebyret skal fastsettes slik at det svarer til de totale kostnadene kommunene påføres ved lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Det skal sikres full kostnadsdekning. Det innebærer også at dersom kommunen har utgifter knyttet til håndtering av husholdningsavfall utover det selskapet har av utgifter, skal dette regnes med i gebyret.

(kilde: SK-rapport kap. 4.6.2).

Det fremgår av administrasjonens tilbakemelding at tiltak for å iverksette anbefalingen er iverksatt og vurdert, og videre opplyses at administrasjonen har løpende dialog med selskapet for å sikre at kommunen får tilstrekkelig dokumentasjon og beregningsgrunnlag for gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Det kan være aktuelt for KU å vurdere om det er hensiktsmessig å be revisor foreta en etterkontroll av i hvilken grad HAF og kommunen har lyktes i sitt arbeid med å sørge for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret. KU fant det hensiktsmessig i KUs møte den 24.03.2023 (KU-sak 015/23) å innhente følgende:

- Kostnadsoverslag fra revisor for en eventuell etterkontroll av anbefaling 3 vedr. «øvrige forhold».

Det tas sikte på at revisor kan presentere kostnadsoverslag senest ved behandlingen av saken i KUs møte 26.05.2023. Revisor presenterte kostnadsoverslag i møtet den 26.05.2023 og KU vedtok å be revisor gjennomføre etterkontroll av ovennevnte anbefaling 3. Revisor har bekreftet at til KU-sekr. at det kan være mulig å ha resultatet av etterkontrollen klar innen 18.09.2023.

Anbefaling 4:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for oppdatert informasjon om renovasjon og gebyr på kommunen sin nettside.

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen opplyser i brev datert 07.02.2022 følgende:

Når det gjelder kommunens nettside påpekte Deloitte at lenkene på kommunens nettside var utdatert. Det ble påpekt av kommunens forrige brev at lenkene var oppdatert. Kommunen har nå fått nye websider der det også er fungerende lenker med informasjon om renovasjon og gebyr.

<https://www.rana.kommune.no/vare-tjenester/miljo-klima-og-natur/avfall-og-gjenvinning/soppeltomming-og-kildesortering/>

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Anbefalingen er iverksatt, jfr. ovennevnte lenke til kommunens hjemmeside.

2.4 Administrasjonens plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger

Da rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyrets sak 43/19 den 11.06.2019, ble følgende vedtatt i vedtakspunkt 2:

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført.

Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

Planen ble lagt frem for kommunestyret den 09.05.2023 og administrasjonen opplyser i saksfremlegget at fremdriftsplanen – ved en inkurie – ikke tidligere er lagt frem. Administrasjonen la frem følgende fremdriftsplan for kommunestyret den 09.05.2023:

Anbefaling	Tiltak	Status -Tidsfrist
Fullføre arbeidet med eierstrategi for selskapet (del 1 og del 2).	Arbeidet er operasjonelt forankret i rådmannsgruppen og pågår.	Melding om vedtak mottatt 12.04.23, og arbeidet startes nå opp.
Følge opp HAF IKS implementering av eierstrategien	- Møter med styreleder og daglig leder - Kontakt med HAF	Iverksatt av selskapet.
Utarbeide eierskapsmelding jf. ny kommunelov.	Eierskapsmelding behandlet i 2020 og i 2022.	Iverksatt av kommunen.
Informasjon om gebyr kommunens hjemmeside.	Hjemmeside oppdatert.	Iverksatt
Tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyr HAF for fastsettelse i kommunestyret.	- Belyses i sentrale styringsdokumenter, perpektivanalyse og budsjett-økonomiplan. - Utarbeide saksgrunnlag som følger budsjettprosessen enten som egen sak eller integrert del av budsjett -økonomiplan.	Iverksatt og følges opp løpende av administrasjonen.
Følge opp vedtak om evaluering av gebyrordningen (jf. sak 98/14 utvalg for miljø, plan og ressurs med påfølgende vedtak i K. sak 78/14.)	Administrasjonen følger opp HAF for å påse at evaluering gjennomføres.	Iverksatt. HAF har i epost datert 21.06.2021 gitt tilbakemelding om at evaluering er foretatt

INDRE HELGELAND KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
... et interkommunalt samarbeid mellom ...
Grane – Hattfjelldal – Hemnes – Lurøy - Nesna – Rana - Vefsn

Etablere kommunens rutiner rundt eierskap.	- Innarbeides i kommunens kvalitetssystem som del av ordinær virksomhetsstyring. - Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid legges frem for politisk behandling.	2023 Høst 2023.
Opplæring av folkevalgt i eierskapsforvaltning.	Innarbeides som fast del av folkevalgtopplæringen med gjennomføring innen år to i valg perioden.	Iverksatt. Opplæring planlegges ila.2023.

- - - - -

PROTOKOLL FRA MØTE 25.08.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Tid: 25.08.2023 kl 08.30-11.30.

Sted: Rana rådhus, møterom «Havmannen», 2.etg.

Tilstede: Martin Bråteng (leder)
Atle Hiller (nestleder)
Ingrid Johannessen (medlem)
Kjell Mjelle (medlem)
Unni Johanne Andersen (medlem)

Forfall:

For øvrig møtte:

Harald Halvorsen (regnskapsrevisor), sakene 041–044 og 052
Knut Soleglad (KU-sekretær)

Martin Bråteng åpnet møtet og innhentet følgende status:

- Innkalling: Godkjent.
- Saksliste: Godkjent.
- Deltakere: 5 av 5 medlemmer deltok, og møtet var beslutningsdyktig.

I møtet ble følgende saker behandlet:

Sak 037/23 Godkjenning av protokoll fra møte 26.05.2023

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møtet 26.05.2023.

Sak 038/23 Godkjenning av protokoll fra møte 06.06.2023

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møtet 06.06.2023.

Sak 039/23 Referatsak

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

PROTOKOLL FRA MØTE 25.08.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Vedtak:

Kontrollutvalget tar vedlagte dokument til orientering.

Sak 040/23 Oppfølging av tidligere KU-vedtak samt KUs ansvar og oppgaver.

Møtebehandling:

KU-sekr. har fått opplyst fra revisor at resultatet av bestilt etterkontroll vedr. enkelte anbefalinger fra forvaltningsrevisjon innen barnevern (jfr. KU-sak 033/23), og fra selskapskontroll innen HAF IKS (jfr. KU-sak 032/23) kan være klar til oversendelse innen den 18.09.2023.

Innstilling til vedtak ble godkjent med følgende tillegg:

«Kontrollutvalget vedtar å flytte møtet 06.10.2023 til den 20.09.2023.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar til orientering at alle tidligere KU-vedtak er effektuerte eller under effektivering.

Kontrollutvalget vedtar å flytte møtet 06.10.2023 til den 20.09.2023.

Sak 041/23 Kommunikasjon/dialog med revisor

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Sak 042/23 Oppf. av revisjonsbrev nr. 8 vedr. Rana kommune, fra regnskapsrevisjonen 2022.

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget tar informasjon fra revisor til orientering og vedtar å følge opp følgende påpekninger videre:

- Tidsriktige endringsmeldinger – lønn
- Kontroller mva-kompensasjon.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjon fra revisor til orientering og vedtar å følge opp følgende påpekninger videre:

- Tidsriktige endringsmeldinger – lønn
- Kontroller mva-kompensasjon.

PROTOKOLL FRA MØTE 25.08.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Sak 043/23 Oppf. av revisjonsbrev nr. 1 vedr. Mo i Rana Havn KF, fra regnskapsrevisjonen 2022.

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget ber KU-sekr. purre svar fra foretaket til anmodning om hvilke tiltak som er gjennomført – eller vil bli gjennomført – for å sikre rett-tidig avleggelse av årsberetningen.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber KU-sekr. purre svar fra foretaket til anmodning om hvilke tiltak som er gjennomført – eller vil bli gjennomført – for å sikre rett-tidig avleggelse av årsberetningen.

Sak 044/23 Oppf. av revisjonsbrev nr. 2 vedr. Mo i Rana Havn KF, fra regnskapsrevisjonen 2022.

Møtebehandling:

Til møtet hadde regnskapsrevisor ikke mottatt svar fra foretaket til revisjonsbrev nr. 2.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget imøteser foretakets svar til revisor når dette foreligger.»
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget imøteser foretakets svar til revisor når dette foreligger.

Sak 045/23 Oppf. av KST-vedtak 15/22 (vurdere forskriftsendr., fra oppfølg. av FR-pleie/omsorg)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering og imøteser en oppdatert status i arbeidet med forskriftsendringen til første møte i 2024.

Sak 046/23 Oppf. av KST-vedtak 102/22 (FR-Psykisk helse-/rustjeneste)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

PROTOKOLL FRA MØTE 25.08.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunes plan for oppfølging av revisjonens anbefalte tiltak til orientering. Kontrollutvalget ber om å få en oppdatert status av planen – supplert med muntlige orienteringer – i første møte 2024.

Sak 047/23 Oppf. av KST-vedtak 39/22 (FR-rapport, vedlikehold av kostbar infrastruktur)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber rådmannen gi en skriftlig, oppdatert status til siste møte før sommeren 2024.

Sak 048/23 Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport vedr. HAF IKS)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget følger opp saken videre i møte 20.09.2023 dersom resultatet av revisors etterkontroll da foreligger.
KU-sekr. bes gjøre nytt forsøk for å innhente mer relevant informasjon til anbefaling nr. 3 vedr. «Selskapsledelse».»
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget følger opp saken videre i møte 20.09.2023 dersom resultatet av revisors etterkontroll da foreligger.
KU-sekr. bes gjøre nytt forsøk for å innhente mer relevant informasjon til anbefaling nr. 3 vedr. «Selskapsledelse».

Sak 049/23 Vedr. FSK-sak 21/23 og KST-sak 30/23 («Integrasjon av havneterminaler og dypvannskai»)

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar rådmannens svar i mail datert 09.08.2023 til orientering.

PROTOKOLL FRA MØTE 25.08.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

Sak 050/23 **Bestilling av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll**

Møtebehandling:

KU slutter seg til å fjerne videre oppfølging av de tidligere KU-sakene 055/21 og 016/22 fra oppfølgingslisten.

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:

«Kontrollutvalget drøfter saken videre i neste møte.»

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget drøfter saken videre i neste møte.

Sak 051/23 **Budsjettforslag 2024 for KU og revisjonstjenestene**

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent med innfasing av beløpene

- kr. 384.236,- for KUs egen virksomhet

- kr. 1.723.313,- for revisjonstjenestene.

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget vedtar å oversende dokumentet «Budsjettforslag 2024 for kontrollutvalget og revisjonstjenestene i Rana kommune» til kommunens administrasjon for innarbeidelse i kommunens egne budsjetter. Budsjettforslaget 2024 viser utgifter på kr. 384.236,- for KUs egen virksomhet og kr. 1.723.313,- for revisjonstjenestene.

Sak 052/23 **Revisors forenklede etterlevelseskontroll for 2022 (tema; vedr. årsoppgjørdisponeringer)**

Møtebehandling:

Innstilling til vedtak ble godkjent.

Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar revisors forenklede etterlevelseskontroll for 2022 til orientering.

Eventuelt **Henvendelse til kontrollutvalget**

Møtebehandling:

Til KUs medlemmer var følgende dokumenter ettersendt til møtet:

- Notat datert 18.08.2023 fra KU-sekr. til KU vedr. henvendelse fra gruppeledere i kommunestyret i Rana.

PROTOKOLL FRA MØTE 25.08.2023

KONTROLLUTVALGET I RANA

- Dokumentet «Til medlemmer av kontrollutvalget» fra gruppeleder i partiene V, SP, Rødt, FrP, INP.
- Mailkorrespondanse mellom KU-sekr. og Mats Hansen

Innstilling til vedtak ble formulert i møtet og godkjent med følgende ordlyd:
«Kontrollutvalget ber revisjonen utarbeide forslag til forvaltningsrevisjon/kontroll til neste møte innenfor tematikk som trekkes frem i henvendelsen. Til grunn for forvaltningsrevisjon/kontroll legges de sakene som kontrollutvalget p.t. er blitt kjent med.»
Vedtaket var enstemmig.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber revisjonen utarbeide forslag til forvaltningsrevisjon/kontroll til neste møte innenfor tematikk som trekkes frem i henvendelsen. Til grunn for forvaltningsrevisjon/kontroll legges de sakene som kontrollutvalget p.t. er blitt kjent med.

Martin Bråteng (leder)

Atle Hiller (nestleder)

Ingrid Johannessen (medlem)

Kjell Mjelle (medlem)

Unni Johanne Andersen (medlem)

SAKSFREMLEGG

KU-RANA
Møte 25.08.2023

Sak 048/23 Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport vedr. HAF IKS)

Dokumenter:

- Foreløpig utkast til oppfølgingsrapport (versjon pr. 17.08.2023).
- Email-korrespondanse mellom KU-sekr. og daglig leder HAF

Saksorientering:

KU fikk i 2019 gjennomført en selskapskontroll innen Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF IKS). Rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyresak 43/19 den 11.06.2019 med vedtak som referert på side 1 i vedlagte oppfølgingsrapport:

Kommuneloven krever at KU skal påse at kommunestyrets vedtak i denne type saker blir fulgt opp. KU har fulgt opp iverksettelsen av kommunestyrets vedtak i følgende tidligere møter:

- KUs møte den 21.08.2020, KU-sak 037/20.
- KUs møte den 09.10.2020, KU-sak 048/20.
- KUs møte den 20.05.2021, KU-sak 025/21.
- KUs møte den 11.02.2022, KU-sak 015/22.
- KUs møte den 26.08.2022, KU-sak 043/22.
- KUs møte den 24.03.2023, KU-sak 015/23.
- KUs møte den 26.05.2023, KU-sak 032/23.

I sistnevnte møte ble følgende vedtatt:

1. *KU-sekr. bes purre HAF IKS om å få tilsendt eksempel på analyse av kostnadsnivået i selskapet slik dette er beskrevet i tilknytning til anbefaling nr. 3 vedrørende Selskapsledelse.*
2. *Kontrollutvalget ber revisor gjennomføre etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedrørende Selskapsledelse samt anbefaling 3 vedrørende Øvrige forhold innenfor presentert kostnadsramme.*

Vedlagte arbeidsutkast til oppfølgingsrapport er oppdatert med informasjoner knyttet til ovennevnte to vedtakspunkter fra KUs forrige behandling av saken den 26.05.2023 (jfr. de gule feltene i vedlagte arbeidsutkast). Hovedmomentene i de gule feltene er:

Vedr. KUs vedtakspunkt 1:

Svaret fra HAF har ikke brakt nevneverdig større klarhet i iverksettelsen anbefaling nr. 3 vedrørende Selskapsledelse.

Vedr. KUs vedtakspunkt 2:

Revisor bekrefter mulighet for å ha resultatet av etterkontrollen klar innen 18.09.2023.

KU bes drøfte om det kan være hensiktsmessig å flytte planlagt møte den 6.okt. frem til slutten av sept. for det tilfelle at det da kan ligge til rette for å formulere en endelig oppfølgingsrapport for oversendelse til kommunestyret - alternativt at den videre oppfølging skjer i et senere KU-møte.

Innstilling til vedtak:

(saken legges frem uten innstilling til vedtak)

Orientering fra kommunedirektør om oppfølging av forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Rana kommune	13.11.2024	47/24
Saksbehandler	Kent Røstad	
Arkivkode	FE-217, TI-&58	
Arkivsaknr	23/423 - 6	

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar den skriftlige redegjørelsen til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om å gi en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 6. desember 2024.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte den 29. september 2023 (sak 59/23) en forvaltningsrevisjon av åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune. Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan formannskap og kommunestyre har praktisert åpenhet og innsyn og om praksisen har vært i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven.

Forvaltningsrevisjonsrapport ble behandlet i kontrollutvalgets møte 26. april 2024.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter i Rana kommune til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om:
 - a. Å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.
 - b. Å sikre at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.
 - c. Å kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
 - d. Å vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.
 - e. Å sikre at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding innen den 28. august 2024 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.

Kommunedirektøren ga en skriftlig orientering til kommunestyrets møte den 3. september 2024.

Kommunedirektøren har anført at revisors funn er fulgt opp ved å:

- Rana kommune har utarbeidet en saksbehandlerhåndbok som er tilgjengelig i kommunens kvalitetsportal. Saksbehandlerhåndboken er nå under revisjon, og arbeidet skal ferdigstilles til høsten. Ny revidert håndbok blir da tilgjengelig for alle ansatte i kommunens kvalitetsportal. Dette vil sikre at alle saksbehandlere er godt kjent med regelverket for gradering av dokumenter.
- I april i år ble det innført nye strengere kontrollrutiner for møtesekretariatet. Møtesekretariatet gjennomgår sakslistene før disse blir publisert til folkevalgte, dette for å kontrollere at alle opplysninger som skal være med er tilgjengelige, også for saker som er unntatt offentlighet.

- Det pågår et kontinuerlig arbeid med å forbedre kommunens hjemmesider, også den politiske delen. Kommunen har anskaffet et nytt system for politiske møter som skal implementeres i løpet av høsten. De folkevalgte vil finne alle dokumenter og verktøy de har behov for, i det nye systemet. Systemet vil være integrert mot kommunens sak/arkiv system, og saker vil bli gjort tilgjengelig for offentligheten.
- Kommunen er i gang med revisjon av saksbehandlerhåndboken hvor det spesifiseres at saksbehandler skal vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentligheten.
- Kommunen innfører rutiner hvor møteleder avklarer med kommuneadvokat hvilken hjemmel som skal benyttes for lukking av møter. Møtesekretariatet dokumenterer lovhomeel i protokoll.

Kommunedirektøren konkluderer avslutningsvis med at administrasjonen følger revisors funn ved å revidere interne veiledere, kontrollrutiner og opplæring.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at Rana kommune er godt i gang med å følge opp revisors funn, og har utarbeidet rutiner for å sikre åpenhet og innsyn for publikum og de folkevalgte. Det er et pågående arbeid, og saksbehandlerhåndboken og nytt system for politiske møter er ventet å være ferdigstilt eller implementert i løpet av høsten 2024. Sekretariatet anbefaler derfor å be kommunedirektøren om en muntlig orientering om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp og gi en statusoppdatering på de nevnte tiltak som skulle være ferdigstilt i løpet av høsten 2024.

Oppfølging av funn fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet		27.08.2024
Kommunestyret		03.09.2024

Kommunedirektørens innstilling

Status på oppfølging av funn fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter tas til orientering.

Sammendrag

Deloitte har gjennomført forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune. Formålet var å se om det har vært praktisert åpenhet og innsyn i samsvar med kommunelov, offentlighetsloven og forvaltningsloven. Rapport er ferdig og forelagt kommunestyret. Kommunestyret ønsker å få en tilbakemelding fra administrasjonen på hvordan funnene i rapporten følges opp.

Bakgrunn og historikk

Deloitte har gjennomført forvaltningsrevisjon av åpenhet og innsyn i et utvalg av politiske møter i Rana kommune. Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i sak 059/23 i september 2023.

Det foreligger nå en rapport med funnene, som ble lagt frem for kommunestyret i møte den 18.06.2024 sak 54/2024.

Kommunestyret har tatt rapporten til orientering, men har bedt kommunedirektøren om en skriftlig tilbakemelding på hvordan funnene skal følges opp.

Fakta og saksinformasjon

Basert på funn og vurderinger anbefaler Deloitte at Rana kommune:

- Sikrer tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter *skal* og *kan* unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.
- Sikrer at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.
- Kommuniserer tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
- Vurderer muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.
- Sikrer at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.

De er disse spørsmålene Kommunestyret ønskes en redegjørelse fra administrasjonen på.

Vurdering

Hvordan følger kommunen opp funnene?

- Rana kommune har utarbeidet en saksbehandlerhåndbok som er tilgjengelig i kommunens kvalitetsportal. Saksbehandlerhåndboken er nå under revisjon, og arbeidet skal ferdigstilles til høsten. Ny revidert håndbok blir da tilgjengelig for alle ansatte i kommunens kvalitetsportal. Dette vil sikre at alle saksbehandlere er godt kjent med regelverket for gradering av dokumenter.
- I april i år ble det innført nye strengere kontrollrutiner for møtesekretariatet. Møtesekretariatet gjennomgår sakslistene før disse blir publisert til folkevalgte, dette for å kontrollere at alle opplysninger som skal være med er tilgjengelige, også for saker som er unntatt offentlighet.

- Det pågår et kontinuerlig arbeid med å forbedre kommunens hjemmesider, også den politiske delen. Kommunen har anskaffet et nytt system for politiske møter som skal implementeres i løpet av høsten. De folkevalgte vil finne alle dokumenter og verktøy de har behov for, i det nye systemet. Systemet vil være integrert mot kommunens sak/arkiv system, og saker vil bli gjort tilgjengelig for offentligheten.
- Kommunen er i gang med revisjon av saksbehandlerhåndboken hvor det spesifiseres at saksbehandler skal vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentligheten.
- Kommunen innfører rutiner hvor møteleder avklarer med kommuneadvokat hvilken hjemmel som skal benyttes for lukking av møter. Møtesekretariatet dokumenterer lovhjemmel i protokoll.

Konklusjon

Administrasjonen følger opp funnene fra forvaltningsrevisjonen ved å revidere interne veiledere, kontrollrutiner og opplæring.

Forvaltningsrevisjon - Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

26.04.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/423 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter i Rana kommune til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om:
 - a. Å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.
 - b. Å sikre at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.
 - c. Å kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
 - d. Å vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.
 - e. Å sikre at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding innen den 28. august 2024 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport - Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter

Behandling:

Revisor ved Birte Bjørkelo, Kari Gasemyr og Lise Lorentzen orienterte.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter i Rana kommune til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om:
 - a. Å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.
 - b. Å sikre at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.
 - c. Å kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.
 - d. Å vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.
 - e. Å sikre at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding innen den 28. august 2024 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte den 29. september 2023 (sak 59/23) en forvaltningsrevisjon av åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter i Rana kommune. Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan formannskap og kommunestyre har praktisert åpenhet og innsyn og om praksisen har vært i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven.

Revisor har utarbeidet følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. Har kommunen tilstrekkelig system og rutiner for å sikre tydelige roller og ansvar, samt korrekt praksis når det gjelder innkalling, saksliste og møtebok i formannskap og kommunestyre?
2. I hvilken grad har kommunelovens bestemmelser blitt etterlevd i utvalgte saker fra kommunestyret og formannskapet i Rana kommune når det gjelder følgende forhold:
 - a. Er innkallingene til møtet i samsvar med regelverket?
 - b. Er møtedokumenter unntatt offentlighet uten at
 - i. at det er tilstrekkelig begrunnet?
 - ii. det er hjemmel for dette?
 - c. Blir lukking av møter tilstrekkelig begrunnet og gjennomført basert på korrekt forståelse av regelverket?
3. Hva er årsakene til eventuelle brudd på kommuneloven knyttet til 1 a)-c) over?

Metode

Revisor har gjennomført en dokumentanalyse og gjennomgått informasjon om Rana kommune og dokumentasjon på etterlevelse av interne rutiner, regelverk m.m. Revisor har intervjuet leder for kommunens sekretariat og sekretær for kommunestyret og formannskapet for å få supplerende informasjon til de skriftlige kildene for å få nærmere informasjon om system og rutiner og mulige forklaringer på identifiserte utfordringer på området.

Revisjonen har gjennomgått ti utvalgte saker basert på innspill fra kontrollutvalget.

Revisors oppsummering

Revisor finner at Rana kommune i hovedsak har praktisert åpenhet og innsyn i samsvar med kommuneloven, offentleglova og forvaltningsloven. Kommunens forbedringspunkter knytter seg særlig til hvordan kommunen praktiserer lukking av møter.

Roller, ansvar, system og rutiner knyttet til skjerming av dokumenter

- Revisor finner at roller og ansvar oppleves klare i kommunens politiske sekretariat, men at det kan være risiko for mangelfull praktisering av regelverket blant saksbehandlerne når det gjelder skjer av dokumenter fra offentlighet. Dette til tross for at det gjennomføres opplæring på området.
- Det kan gå lang tid mellom hver gang saksbehandler skal vurdere skjerming av dokumenter fra offentligheten, og kommunen gir ikke tilstrekkelig tydelige anvisninger om regelverket.

Møteinnkallinger og saksliste

- Innkallingene til møtene sendes ikke per e-post til møtedeltakerne, men det sendes ut varsel om at innkalling og saksdokumenter er tilgjengelige i kommunens møteportal på nett.
- Undersøkelsen viser at regler om fullstendig saksliste følges, men med noen få unntak der det ikke er samsvar mellom møteinnkalling og kommunens møteportal på nett. Kommunen har redegjort for at årsaken skyldes saksbehandlingsfeil
- Revisor finner at det er betydelige avvik mellom antall vedlegg til sakene i møteportalen og møteinnkallingen(offentlige dokumenter). Revisjonen mener at kommunen bør kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne

komplettoversikt over saksdokumenter i en sak.

Skjerming av dokumenter fra offentligheten

- Møtedokumenter skal som hovedregel være tilgjengelige for allmennheten. Unntak krever at det foreligger rettslig grunnlag for å unnta dokumentet fra offentlighet. Revisjonen mener at kommunen har hatt rettslig grunnlag for å unnta enten enkeltopplysninger eller hele dokumenter fra offentlighet i de sakene det er sett nærmere på.
- Kommunens praksis for å merke dokumentene med det rettslige grunnlaget for å unnta dokumentet for offentlighet er varierende og i mange tilfeller upresise eller ufullstendige.
- Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet.
- Manglende kjennskap til hvilken hjemmel kommunen har benyttet, gjør det vanskelig for allmennheten å vurdere rettmessigheten av kommunens beslutning om å unnta dokumentet fra offentlighet.
- Om et dokument inneholder opplysninger som er uttatt offentlighet skal enkeltopplysninger sladdes. Om dette ikke er mulig kan hele dokumentet unntas. Revisjonen mener at sladding i noen tilfeller kunne vært vurdert som alternativ til å unnta hele dokumentet fra offentlighet.

Lukking av møter

- Revisjonen har ikke kunnet foreta en fullstendig vurdering av rettmessigheten av lukkingene av de politiske møtene som undersøkelsen omfatter på grunn av manglende dokumentasjon i protokoller og videoopptak.
- I noen av sakene revisjonen har gjennomgått er det ikke redegjort for hvilken hjemmel som begrunner lukkingen. I andre saker fremstår angitt hjemmel som uriktig eller presis. Dette representerer etter revisjonens syn et brudd på kommuneloven § 11-4.
- Det har ikke vært mulig for revisjonen å etterprøve om kommunen i alle sakene har ivaretatt krav om at avstemming og vedtak om beslutning om møtelukking skal holdes i åpent møte, jf. kommuneloven § 11-5 femte ledd.

Revisor anbefaler

Revisor anbefaler at Rana kommune:

- *Sikrer tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes.*
- *Sikrer at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding.*
- *Kommuniserer tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak.*
- *Vurderer muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer.*
- *Sikrer at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter.*

Vurdering

Sekretariatet mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for forvaltningsrevisjonen, og at rapporten gir nyttig informasjon om åpenhet og innsyn i møter i Rana kommune.

Henvendelse om manglende behandling av innbyggerforslag

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

48/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/595 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget sender saken til kommunestyret til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har mottatt en henvendelse fra en innbygger om et innbyggerforslag som innbygger opplyser ikke ble oppfulgt og behandlet av ordfører. Innbyggeren har angitt følgende:

"Hei,

Dette er et skriftlig varsel om at et innbyggerforslag signert av godt over 4 % av befolkningen, ble overlevert ordfører Geir Waage etter medlemsmøtet i Arbeiderpartiet 27. november 2023.

Jeg var tilstede da ordføreren fikk overlevert signaturlisten med over 1000 signaturer, både digitale og fysiske, et innbyggerforslag som fremmet mistillit mot kommunedirektøren og hans forvaltning av makten han innehar. Ordføreren sa rett ut at denne saken kom han ikke til å bruke tid på i kommunestyret for det ville ikke bli flertall der. Ap, med han som ordfører, satt med folkets tillit, de var folkevalgte, og demokratiet hadde satt dem til å lede. Nå tok han en avgjørelse og dette innbyggerforslaget ble lagt i en skuff. Enda han etter loven plikter å bringe det inn til kommunestyret. Vi ble så satt ut og i villrede for hva vi kunne gjøre, at vi lot det ligge. Men med det som er blitt sagt og gjort de siste ukene er det ikke mulig å la det ligge lenger.

Innbyggerforslaget var et uttrykk for manglende tillit i befolkningen for kommuneadministrasjonens prosesser, og kommunedirektørens brudd på lovverk ved å legge frem forslag om nedleggelse av skoler uten riktige utredninger i forkant. Dette ble heldigvis stoppet av politikerne, men kommunedirektøren og hans administrasjon fremmer psykisk uhelse i befolkningen for måten dette håndteres på."

Vurdering

Sekretariatet presiserer at kontrollutvalget skal ta stilling til kommunens rutiner for å behandle innbyggerforslag i denne saken, og ikke innbyggerforslagets innhold.

Kommunestyret plikter å ta stilling til et innbyggerforslag hvis minst 2 % av innbyggerne står bak det, eller 300 underskrifter er samlet inn, jf. kommuneloven § 12-1 første ledd. I dette tilfellet var det samlet inn 1027 signaturer.

Kommunestyret skal selv ta stilling til om det aktuelle forslaget gjelder kommunens virksomhet, jf. kommuneloven § 12-1 første ledd. Ordfører har ikke anledning til unnlate å fremlegge innbyggerforslaget til kommunestyret med den begrunnelse at forslaget ikke vil få et flertall. Det må kommunestyret vurdere selv.

Kommunestyret skal selv ta stilling til forslaget senest seks måneder etter at det er fremmet, jf. kommuneloven § 12-1 andre ledd. Hvis det medfører riktighet at ordfører ikke har lagt saken til kommunestyret så har ikke kommunestyret hatt anledning til å behandle saken innen lovens frist.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget sender saken til kommunestyret til orientering.

Av hensyn til personvern er innbyggerens henvendelse gjengitt, men ikke vedlagt.

Års- og møteplan 2025

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

49/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/402 - 7

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til årsplan for 2025 for kontrollutvalget.
2. Årsplanen sendes kommunestyret til orientering.

Vedlegg

Møteplan 2025

Saksopplysninger

For å kunne planlegge å gjennomføre kontrollarbeidet på en best mulig måte er det nødvendig å fastsette en årsplan og møtedatoer for kontrollutvalget. Årsplanen inneholder en oversikt over hvilke kontrollopgaver som vil stå i fokus i løpet av 2025. I tillegg til de planlagte sakene kan det komme saker fortløpende fra kommunestyret, revisor, henvendelser fra innbyggere/andre eller saker som kontrollutvalget tar opp på eget initiativ.

Sekretariatet foreslår følgende møtedatoer for 2025

- 20. februar
- 10. april
- 23. mai
- 12. juni
- 18. september
- 23. oktober
- 7. november
- 3. desember

Kontrollutvalget har budsjettet med å gjennomføre åtte møter i 2025, og det er naturlig å avvikle fire møter på våren og fire møter på høsten. Utvalget kan vurdere om det er behov for endringer.

Forslag til møteplan for kontrollutvalget 2025

Aktiviteter/saker	20. feb	10. apr	23. mai	12. juni	18. sep	23. okt	7. nov	3. des
Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning			x					
Forenklet etterlevelseskontroll			x					
Revisjonsstrategi							x	
Risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) - forenklet etterlevelseskontroll							x	
Bestilling av forvaltningsrevisjon					x			
Prosjektplan-forvaltningsrevisjon						x		
Bestilling eierskapskontroll?							x	
Budsjettkontroll kontrollutvalget					x			
Budsjett for kontrollutvalget					x			
Virksomhetsbesøk		x						
Årsplan								x
Årsmelding for kontrollutvalget	x							

Andre aktuelle datoer:

29.- 30. januar: NKRFs kontrollutvalgskonferanse, Oslo
 3 .- 4. juni: FKTs fagkonferanse for kontrollutvalg, Gardermoen
 13. november: Konseks samling for kontrollutvalg

Oppfølging av kontrollutvalgets saker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

50/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/572 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar oppfølging av saker til orientering.

Vedlegg

Oppfølging av saker Rana kommune 13.11.2024

Saksopplysninger

Saken blir satt på sakskartet i hvert møte, slik at kontrollutvalget har oversikt over saker som skal følges opp

Møtedato	Saksnr.	Sakstittel	Vedtak	Kommentar	Dato for oppfølging
29.04.2022	25/22	Vedr. ny avtale om revisjonstjenester f.o.m. 01.07.2022.	Start arbeid for ny avtale om revisjonstjenester.	Se også sak 31/24	Høst 2025
02.12.2022	63/22	Oppf. KST-vedtak 20/21 pkt 2 (vedr. PP-tjenesten)	• Be om skriftl. status til - muntl. orient. - i møtet • Innhent resultat fra bebudet tilsyn våren 2023 Statsforv.		Siste møte 2023? (ikke tilsyn pr. 8/6-23, jfr. KU-sak 040/23)
27.01.2023	07/23	Prosj.plan, FR; redegj. ikke-økonomiske måloppnåelser		Forvaltningsrevisor vil gi en orientering i kontrollutvalgets møte 06.12.2024.	FR-rapp til siste møte 2023?
24.03.2023	14/23	Evt. Etterktrl. av et invest.prosj. for test av rutiner mv.	Saken drøftes på ny våren 2024		Våren 2024
25.04.2024	21/23	FR-rapp., Kontroll/tilsyn med uteområde i barnehagene	Start oppfølging av KST-vedtak		Våren 2024
25.08.2023	42/23	Oppf. rev.brev nr. 8, Rana kommune fra rev.2022	Følg opp videre 2 påpekninger		Våren 2024
28.08.2023	44/23	Oppf. rev.brev nr. 2, Mo i Rana Havn KF, fra rev. 2022.	Legg frem foretakets svar til revisor når svar foreligger		?
28.08.2023	47/23	Oppf. KST-vedtak 39/22 (FR-vedl.hold kostbar infrastruktur)	Be RDM om skriftlig, oppdatert status		Siste møte før sommer 2024
20.09.2023	56/23	Oppf. rev.brev nr.1, Mo i Rana Havn, fra regnsk.rev. 2022	Utsettes i påvente av svar fra foretaket til mail 16/9-23		?
20.09.2023	57/23	Oppf. av KST-vedtak 43/19 (SK-rapport HAF IKS)	Utsettes i påvente av svar på etterkontroll fra revisor		13.11.2024

23.02.2024	02/24	Oppfølging av etterkontroll av forvaltningsrevisjonsrapport av barneverntjenesten	1. Kontrollutvalget tar notatet til orientering. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren komme i utvalgets møte 12. april 2024 og legge fram en plan for hvordan de foreslåtte tiltak i rapporten skal følges opp. 2. Kontrollutvalget legger rapporten fram for kommunestyret med følgende innstilling: Kommunestyret bemerker at alle punkt i rapporten ikke er fulgt opp og forventer at det blir bragt i orden innen kort tid. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten innen 30. september 2024.	Ikke behandlet i kommunestyret. Administrasjonen er informert og er bedt om å gi tilbakemelding om status.	
23.02.2024	04/24	Oppfølging av vedtak om Skonseng barneskole og Storforshei ungdomsskole	Saken utsettes.		?
12.04.2024	09/24	Orientering til kontrollutvalget - status på oppfølging av vedtak om helse- og rustjenesten	Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering. Kontrollutvalget ber om å få en oppdatert status av planen, supplert med muntlige orienteringer løpet av våren 2025.		Våren 2025
26.04.2024	18/24	Forvaltningsrevisjon - Åpenhet og innsyn i utvalgte politiske møter	Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling: 1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om åpenhet og innsyn i utvalgte møter i Rana kommune til orientering. 2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om: a. Å sikre tydeligere rutiner slik at saksbehandlere enklere kan vurdere		13.11.2024

			når dokumenter skal og kan unntas offentlighet, hvordan meroffentlighet skal praktiseres og hvordan opplysninger eventuelt kan sladdes. b. Å sikre at de folkevalgte mottar fullstendig saksliste uten sladding. c. Å kommunisere tydelig til publikum og folkevalgte hvor de kan finne komplett oversikt over saksdokumenter i en sak. d. Å vurdere muligheten for å offentliggjøre tittelen på dokumenter som er unntatt offentlighet, så langt dette lar seg gjøre uten at opplysninger unntatt offentlighet fremkommer. e. Å sikre at det blir redegjort for fullstendig og presis hjemmel som begrunner lukking av møter 3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi en skriftlig tilbakemelding innen den 28. august 2024 om hvordan punkt 2 i vedtaket er fulgt opp.		
20.08.2024	31/24	Forlengelse av avtale med Deloitte	Kontrollutvalget tar sekretariatets redegjørelse til orientering og legger saken fram for kommunestyret med følgende innstilling: Kommunestyret ber ordføreren forlenge avtale med Deloitte AS til og med 30.06.2025. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram sak om forlengelse av avtale med Deloitte AS i god		Høsten 2025

			tid før opsjon til å forlenge avtale til 30.06.2026 utløper		
09.09.2024	33/24	Kommunedirektørens orientering til kontrollutvalget - kommunens logopedtjeneste	Saken utsettes til kontrollutvalgets møte 18. oktober 2024.	Utsatt til møte 13.11.2024 da møte 18.10.2024 ble avlyst.	13.11.2024

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

51/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/572 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Trafikklysmodellen

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?			
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?			
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?			
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?			
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?			
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?			
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?			
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?			
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?			
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?			
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?			
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?			

Kilder:

- *Henvelender til besvæ – eller begjær?* Artikkell i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvelender til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Referatsaker/folkevalgtopplæring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

52/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/572 - 4

Forslag til vedtak

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Ti anbefalinger til folkevalgtes involvering i kommunale budsjettprosesser

Styret følger ikke alltid opp ansvaret sitt

Saksopplysninger

Saken er en del av kontrollutvalgets opplæring gjennom valgperioden. Sekretariatet legger fram artikler og dokumenter som kan være av interesse i kontrollarbeidet. Formålet er å bidra til faglig påfyll gjennom hele valgperioden.

10 anbefalinger til folkevalgtes involvering i kommunale budsjettprosesser

Publisert på NKRF sin nettside 02.10.2024

Telemarksforskning har, på oppdrag fra KS FoU, utredet status for folkevalgtes involvering i kommunale budsjett- og økonomiplanprosesser.

Rapporten belyser spørsmål som: Hvordan kan budsjettprosesser legges opp for å sikre bred deltakelse, bedre eierskap og engasjement? Hvordan sikre større lokalpolitisk handlingsrom og innflytelse?

Utredningen baserer seg på en spørreundersøkelse til alle kommunestyrerepresentanter og kommunedirektører i et representativt utvalg av landets kommuner (125 av 357). Videre er det gjennomført intervjuer i seks utvalgte casekommuner med varierende deltakelse og tilfredshet med budsjett- og økonomiplanprosesser.

Blant kommunestyrerepresentantene er det et klart flertall (64 prosent) som mener at det hadde vært en fordel om politikerne hadde hatt sterkere styring med budsjettprosessene.

En betydelig andel (40 prosent) mener også at de ikke har god anledning til å legge føringer for arbeidet med årsbudsjettet i sin kommune.

Et generelt funn er at politikerne ønsker et forutsigbart årshjul for behandling av budsjettsaker. Det inkluderer gode rutiner for oppfølging av budsjettarbeidet gjennom året, og at det er satt av nok tid til behandling av budsjett- og økonomisaker.

Et forutsigbart årshjul med tidlig politisk involvering synes å være en forutsetning for at politikerne skal kunne ta sterkere eierskap og styring med budsjettprosessene. Tidlig involvering av politikerne gir muligheter for å gi føringer og komme med innspill underveis i prosessene. De som er involvert i budsjettprosessene i første og andre kvartal, er mer fornøyd med budsjettprosessene enn de som blir involvert senere.

Et forutsigbart årshjul med tidlig politisk involvering synes å være en forutsetning for at politikerne skal kunne ta sterkere eierskap og styring med budsjettprosessene.

Det er også verdt å merke seg at tilfredsheten med budsjettprosessene er stor i de kommunene hvor kommunestyrerepresentantene opplever at kommuneplanen gir gode føringer for arbeidet med både økonomiplan og årsbudsjett. Dette indikerer at disse kommunene har helhetlige, strategiske prosesser som ramme for arbeid med økonomiplaner og budsjetter. Mye tyder også på at gode budsjettprosesser gir grunnlag for bedre økonomisk styring av kommunen, større sannsynlighet for bedre økonomisk resultat og at man dermed også har lettere for å identifisere og skape et økonomisk handlingsrom.

Rundt 80 prosent av kommunestyrerepresentantene peker på et behov for bedre opplæring knyttet til budsjett- og økonomiplanprosesser. Spesielt for nye som kommer inn i politikken, er det behov for grunnleggende opplæring i kommunal økonomi og styring, kommunale ansvarsområder, rolleavklaring mellom politikk og administrasjon, hvordan prosesser bør foregå og hvordan politikerne og administrasjon kan samhandle godt.

Gjennom folkevalgtprogrammet kan man ha sterkere fokus på grunnleggende opplæring i kommuneøkonomi og budsjettprosesser, og hvordan politikerrollen kan og bør utøves gjennom budsjettprosessene.

Gjennom folkevalgtprogrammet kan man ha sterkere fokus på grunnleggende opplæring i kommuneøkonomi og budsjettprosesser, og hvordan politikerrollen kan og bør utøves gjennom budsjettprosessene.

Telemarksforskning anbefaler at de involverte gjennom folkevalgtprogrammet synliggjør gode grep og eksempler for å lykkes med budsjettprosessene. Det viktigste er sannsynligvis at budsjettprosessene blir lagt opp på en slik måte at kommunestyrerepresentantene har god dialog med administrasjonen, at de involverte er enig om hvilke prosesser som skal gjennomføres, og hva som er formålet med ulike aktiviteter og møtepunkter gjennom året. Det innebærer at politikerne må involveres tidlig i prosessen, noe som gir mer forutsigbarhet for budsjettprosessene.

- **Se også opptak av KS-webinaret:** [Folkevalgte trenger mer kunnskap og tidligere involvering i budsjettplanprosessen](#) (YouTube - starter i nytt vindu)

Rapporten gir **10 anbefalinger** for å sikre gode budsjettprosesser og politisk styring og eierskap til prosessene:

1. Sørg for tidlig medvirkning i prosessen
2. Utarbeid et årshjul for politisk behandling av budsjett- og økonomisaker
3. Sørg for en tydelig avklaring av hva som er administrasjonenes og politikernes roller og oppgaver, og hvordan man ønsker at samhandlingen skal foregå
4. Avklar hvordan økonomisk rammestyring skal foregå politisk, og hva slags rapporteringsrutiner man skal ha for å følge opp budsjettet gjennom året
5. Sørg for oppdaterte kommunale planer, og synliggjør hvordan årsbudsjettet understøtter viktige føringer i kommunens planverk
6. Arranger en dialogkonferanse innen utgangen av april for å skape en omforent forståelse av kommunens utfordringsbilde
7. Kombiner gjerne dialogkonferanse med folkevalgtopplæring om et relevant tema
8. Arranger en rammekonferanse i juni i etterkant av at kommuneproposisjonen og revidert statsbudsjett er lagt fram
9. Avklar budsjettrelaterte saker med formannskapet ut over høsten i forkant av at kommunedirektøren offentliggjør og legger fram sitt salderte budsjett
10. Kommunens administrasjon bør stille kompetanse og ressurser til rådighet for å gi faglig støtte i partigruppenes behandling av kommunedirektørens budsjettforslag

Videre peker rapporten på konkrete opplæringsbehov og anbefalinger knyttet til det.

Kilde: Telemarksforskning

<https://www.telemarksforskning.no/10-anbefalinger-til-folkevalgtes-involvering-i-kommunale-budsjettprosesser/>

Rolleavklaring mellom styret, administrasjonen og eier — Styret følger ikke alltid opp ansvaret sitt

Den 9.–10. oktober deltok Sunniva Tusvik Sæter på styrekurs i regi av Samfunnsbedriftene. Foto: Revisjon Midt-Norge SA

Skrevet av: **Nicolay Biørn-Lian** | Publisert: **14. oktober 2024**

— Vi kommer gjerne inn når det har skjedd noe i selskapet som politikerne ønsker å se nærmere på. Ofte ser vi at styret har jobbet etter uklare retningslinjer. Det sier forvaltningsrevisor Sunniva Tusvik Sæter.

Gjennom sitt virke i Revisjon Midt-Norge SA har Sæter sett mange av utfordringene som kan dukke opp. Mye skyldes en manglende forståelse av hvordan ansvaret deles mellom styret, administrasjon og eier.

— Det er viktig å forstå disse skillene, og at alle skjønner sin rolle. Det er like viktig for de som står for den daglige driften som det er for styret og de folkevalgte, sier Sæter.

Den 9.–10. oktober deltok hun på styrekurs (se faktaboks) i regi av Samfunnsbedriftene.

– Jeg opplevde at kursene var relevante uansett hvilken «side» man sitter på. For alle må kjenne sitt ansvarsområde. Og her var kursdeltagerne i samme båt. Et fellestrekk er at det ligger andre ting enn rent kommersielle hensyn til grunn for driften.

Som samvirkeforetak med hele 53 kommuner og Trøndelag fylkeskommune på eiersiden, dekker Revisjon Midt-Norge SA nesten hele Trøndelag, deler av Helgeland og de øverste kommunene i Innlandet.

Hovedkontoret på Steinkjer utgjør navet for et betydelig revisjonsmiljø. Men foretaket har kontorer på ulike steder i regionen som de dekker.

Ofte får de oppdrag når det har skjedd noe i et offentlig eid selskap som politikerne vil undersøke nærmere. Flere ganger har de kritisert et styre i sluttrapporten som de skriver. For det er ikke alle styrer som følger opp ansvaret sitt.

Styrets fullmakter

– Da spør vi alltid: Hva slags fullmakt har styret hatt? Ofte viser det seg ofte at eier ikke har gitt tydelige nok føringer, eller at hverken styret eller eier har skjønt sine roller og plikter.

Derfor vil ikke Sæter være med på at det bare er styremedlemmenes feil, selv om de sitter med ansvaret. Man må begynne med å se på hvordan styret settes sammen.

– Med folkevalgte som eiere er det avgjørende at man har gode prosesser for å velge styremedlemmer som har den kompetansen selskapet trenger.

– Ofte har ikke de folkevalgte selv fått så god opplæring. Og om de velger styre ut fra andre hensyn enn kompetanse, så kan selskapet sitte igjen med et svakt styre som ikke er tilpasset selskapets behov.

Da er terskelen ofte ganske høy for å gjøre noe. For eierkommunene har ikke så mye annen makt enn muligheten til å kaste styret, mener Sæter.

Styringslinjene må følges

– Som eier er kommunene heller ikke alltid rigget til å forstå styringslinjene. Det kan skape uheldige situasjoner. Sett at det er ti eierkommuner, og at en folkevalgt tar kontakt med en enkeltansatt i selskapet.

– Da er ikke styringslinjene fulgt. Og det kan både skape usikkerhet i organisasjonen og misnøye hos andre eierkommuner. Så det er veldig viktig at eierne er klar over dette, og at administrasjonen vet hvem man skal gi info til når.

Sæter synes at både stoffet og de ulike problemstillingene som kan oppstå, ble fremstilt på en forståelig måte på de to kursene. Og at det var mange gode eksempler.

– Det var også nyttig å være fysisk til stede og ikke ta det over nettet. Jeg satt mellom en daglig leder i et selskap og et styremedlem i et annet selskap. Det ga en klar merverdi å kunne drøfte problemstillingene sammen.

Gjelder for alle tjenester

Prinsippene som man går gjennom, er viktige for alle bransjer. De gjelder både for mer «synlige» tjenester som renovasjon, og for mer «usynlige» tjenester som revisjon.

Og uansett hvordan man vrir og vender på det, så har styret et betydelig ansvar. Det er også mye de kan stilles til personlig ansvar for.

– Jeg skal hjem og anbefale til vårt styre og daglige ledere å delta på et slikt kurs. Det er viktig at man alltid har søkelyset på dette, ikke minst i forbindelse med valg.

For en god rolleavklaring er på en måte grunnmuren. Det er noe av det som må være på plass for at et kommunalt selskap skal nå målet: å sikre gode tjenester til rett pris.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rana kommune

Møtedato

13.11.2024

Saknr

53/24

Saksbehandler Kent Røstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/572 - 2

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 13.11.2024, godkjennes.